

קונטרס בעניני אלול וראש השנה

מלוקט מכתבי קודש של

רבינו הגדול איש אלקים קדוש

רבי **משה דוד וואלי** זצוק"ל

מגדולי בית מדרשו של רמח"ל

פציה"ק ירושלים ת"ו

אלול שנת ה'תשפ"ג

יוסף ספינר
רחוב סורוצקין 47
ירושלים
טל: 02-5386685

תוכן ענינים

דברים אחדים	א-ב
אלול	ג-יח
ראש השנה	יט-לז
פסוקי פרשת אמור ופרשת ופנחס	לח-מא
אשרי העם יודעי תרועה	מב-מו
תקעו בחדש שופר	מו-נא
עלה אלקים בתרועה	נב-נה
בענין הנסירה	נו-סו
תקיעת שופר	סז-עב
כוונת הרי"ו בקצרה	עג-עו
מלוך על כל העולם כולו בכבודך	עז-עט

דברים אחדים

'אלול' ב' פנים לו, א' – כמ"ש בזהר: ובכתה את אביה ואמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול; ארי"ה שאג מי לא יירא. ב' – **'חודש הרצון וחודש הרחמים'** והגלות בו י"ג מדות של רחמים (כמ"ש באריז"ל). בליקוטי רבינו שלפנינו מורחב ביאור בחי' הב' – בו י"ג תיקוני דיקנא מתגלים ומתנוצצים – **"ימי תשובה ובהם גילוי הרצון"**, ושהוא חודש של שמחה - אז **תשמח בתולה** [אלול שמזלו בתולה] **במחול**. ומובן מאליו שאין אלו ב' אפשריות, אלא ב' צדדים של אותו מטבע ולא יתכן ולא סגי זה בלי זה, ובהיות הצד השני פחות ידוע תוכנו ופנימיות ענינו, ישמש ליקוט זה כפותח שער לחיזוק אור הכתר וי"ג מדות של רחמים המאירים בו. (ובמדת מה כבר מט"ו באב, וכמ"ש רבינו: **"עד ט"ו באב התיקון של כל השנה"** – **"ואיזדמנת [בט"ו באב] להתלבן בחדש אלול בי"ג תיקוני דיקנא דע"ק דאיתערו בהאי ירחא, ולכן בנות ישראל יוצאות בכלי לבן"**).

*

ראש השנה - הרעיון המרכזי והיסודי שעליו נסובים כל עניני ראש השנה הוא ענין חסדו ורחמיו ית' בנתינת מצוות שופר, שעל ידו: א' - **הכנעת ושבירת הקטרוגים והחיצונים**. ב' - **מיתוק הדין**, ומבאר ב' הבחנות אלו באופנים שונים, וכל פעם מתוך הנחה מחודשת. ואפילו השופר גדול דלעתיד לבא הוא לטעם ב' הנ"ל - ש'כיום ההוא יתקע בשופר גדול', שקורא **דרור לישראל ודין ללוחציהם**. הלימוד והעיון בכל האנפי של החסד והרחמים ביום הדין, מרומם ומשמח את הנפש, כדברי עזרא לישראל – **"ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם"**. וכמ"ש

רבינו "ואעפ"כ [שהקב"ה יושב על כסא דין] הוא "יום חגנו" מפני השמחה הגדולה שיש בענין הכנעת הקליפה¹.

כוונת 'הכותרות' הוא רק ליתן בית אחיזה לקטע החדש, ליתן ריוח בין פרשה לפרשה, ומביע רק נקודה אחת או שתיים מתוך האמור, כי בכל ליקוט מובלעים יסודות והקדמות חדשות שא"א לתמצת כולם בכותרת.

דבר בעתו מה טוב – ימי המלכת מלכו של עולם, רבינו העיד על חיבוריו שיש בכחם להכניס הלומד 'לטרקלין גדול של המלך הקדוש', כמו שכתב בסיום קהלת תנינא².

יתן השי"ת בזכות ובכח 'חידושי' סודות אלול ור"ה שגילה רבינו, ועסקינו בהם – 'יתחדש' עלינו שנה טובה ומתוקה.

---

¹ מיותר לציין שבנפש פנימה של כל יהודי יש חרדת קודש מפני יום הדין, ומטרת ליקוטים אלו אינו לטשטש ולהקהות האימה והפחד, אלא 'להוסיף' הבנה והרגשה שהוא גם 'יום טוב', וכמ"ש רבינו: **והוא יום מועד [יום חגנו] לישראל, לפי שהם מובטחים [יחזק'] 'ברחמי' ית' שעל ידי תקיעת שופר הוא יעביר מהם כל הקטרגים; ויוציא לאור 'משפטם' לכפר כל העונות שלהם מדי שנה בשנה**. ולאידך גיסא כתב רבינו (משלי תנינא, כ, י): "ואעפ"כ שכתבנו שהצדיקים שמחים כשהמלך הקדוש יושב על כסא דין, כי הם בוטחים במעשיהם שיגזרו עליהם גזרות טובות ולא גזרות קשות ורעות כמו שגוזרים על הרשעים, מכל מקום אפילו הצדיקים עצמן אין להם להראות בעצמן שמחה שלימה, כי כבר ידוע שהקב"ה מדקדק בחסידיו כחוט השערה, ואדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ולכן גם הצדיקים עצמן ביום הדין צריכין לעמוד באימה וביראה ברתת ובזיע, כי בעולם השפל הזה שהוא מלא טמאות, איך יאמר ילוד אשה שטיהר את לבבו ואת מעשיו בטהרה גמורה". הרי ששניהם כאחד נצרכים ביום הדין, והרבה חלקי התפלה דימים נוראים מיוסדים על ב' אלו – האימה ופחד, והבטחון בחסדו ית'.

² וז"ל: ואעפ"כ שלא עלה בידי [בפירוש ספר קהלת] אלא לפתוח פשפש קטן ליכנס בטרקלין של מלך – די בכך שהוא משמש אל הכניסה. ואם אינו פתח גדול, מה איכפת לו, שהרי על כל פנים דרך פשפש קטן הוא נכנס לטרקלין גדול של המלך הקדוש, שהוא מקום המנוחה והנצחיות, ולא יעמוד בחוץ במקום ההבל והתהו המאבד את הנפש, עכ"ל.

אלול

שמחת ט"ו באב כי בו נגמר תיקון השנה ומתחיל התעוררות היחוד של חודש אלול

ובו ביום נזדמנת לתיקון י"ג ת"ד המתעוררים בחודש אלול

סוד ט"ו באב שהיתה שמחה גדולה לישראל, הטעם הוא, כי בו ביום מתחילין להתעורר תרין דרגין קדישין להזדווג בבתולת ישראל בחדש אלול שמזלו בתולה. ותרין דרגין אינן ת"ת ויסוד, ונרמז היסוד בט' של ט"ו באב, בגין דאיהו דרגא תשיעאה כידוע, וו' של ט"ו באב סוד הת"ת, דרגא שתיתאה מעילא לתתא. ולכן "בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים" (תענית ד, ח). וסוד ה"חולה", הוא התעוררות הנוק' לקראת הזכר כשנתקשה כל צרכה להזדווג עמו בסוד "נקבה תסובב גבר" (ירמיה לא, כא). כי עד ט"ו באב התיקון של כל השנה¹, ולכן בו סוד הנחמה [שנגמר התיקון], 'ותשמח בתולה במחול' (שם לא, יב).

עוד הטעם, כי בו ביום הלבנה במילואה ואיתנהירת מן שמשא אנפין באנפין בחדוותא שלימתא, ואיזדמנת להתלבן בחדש אלול ב"ג תיקוני דיקנא דע"ק דאיתערו בהאי ירחא, ולכן בנות ישראל יוצאות בכלי לבן.

ומה שאומרות: "בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך", לפי שהז"א יוצא מעתה מן ההסתה והפיתוי של חדש תמוז, ובמקום "שית זונה ונצורת לב" (משלי ז, י), הרי בתולת ישראל יונתו תמתו יוצאת לקראתו ואומרת לו: "מה אתה בורר לך" - שימאס ברע ויבחר בטוב ולא יתן עיניו בנוי של אשת זנונים, כי נ'גע ו'קלון י'מצא ר"ת נוי, רק

¹ כי עד ט"ו באב התיקון של כל השנה - יש לציין: להלן מובאים זמנים שונים על גמר תיקון עבודת השנה - ט"ו באב, אלול בכלל, כ"ה אלול, ר"ה, הימים מר"ה עד שמע"צ - כנראה, שגמר תיקון השנה הוא בהדרגה ובשלבים שונים (לדוגמא: יוה"כ - הבחינה שתיקן בא מאח' לפנים. בין יוה"כ לשמע"צ - המשכת חסדים פנימיים ומקיפים לאותו התיקון).

יתן עיניו במשפחה - של בת זוגו הצנועה והתמימה משרשא קדישא וגזעא דקשוט, להתיחד ענבי הגפן בענבי הגפן ולא ענבי הגפן בענבי הסנה, כי שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל.¹ (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקנ"ה)

*

שמחת ט"ו אב היא לקראת היחוד וגילוי י"ג מדש"ר בחדש אלול

סוד הג' חדשים ושליש החדש שבהם שליטה לחצונים, והם טבת שבט תמוז ושליש הראשון של חדש אב, שבהם עבים סתר לו, והקר של הקליפה מתמצע ומונע הזווג הקדוש של דרגין קדישין, ואינו נמצא כי אם מתוך דוחק ומתוך צער בצמצום גדול. עד ט"ו באב שבו היתה שמחה גדולה לישראל ובנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים. וסוד הענין, כי אז הקדושה מתעוררת אל הזווג שהוא בחדש אלול – היסוד המכריע² וביתר שאת ויתר עז. וזה סוד שמזלו בתולה³, כי אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדיו (ירמיה לא, יב), לפי שאז מתעוררים ומתגלים י"ג תיקוני דיקנא קדישא יקירו דיקירותא דסבא דסבין [ו'זקנים יחדיו], והני כלבין דחציפין יטמרון בנוקביהון דביה רעוא ולית זעפן .... שהרי החצונים מחשיכים אבל לא מכבין, כי לא תכבה נרה לעולם ועד, ואדרבה בחדש אלול הבל הקדושה מתגבר ומכבה את נר הקליפה, 'וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר' (איוב לח, טו), ומדליק את נר הקדושה ועוד לא תכבה. כי המאציל ית' קץ שם לחשך ולא לנצח תאכל חרב, 'ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה

¹ **בחור שא עיניך** – כביכול ז"א יוצא מההסתה ופיתוי של חודש תמוז. **מה אתה בורר לך** – לבחור בטוב. **תן עיניך במשפחה** – משורש הקדושה, בתולת אלול.

² **היסוד המכריע** - ג' חדשים: כסלו, אדר ואלול הם חדשי האמצע – דעת ת"ת ויסוד, ולפי"ז אלול ביסוד המכריע, וכמ"ש להלן.

³ מצד סדר 'החדשים' ענינו בחי' יסוד. ומזלו – בתולה.

ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה'. (עת לחננה כרך א' עמ' 322)

*

נחמת חודש מנחם אב שמתחילה מעשירי בחודש ניתנה על תנאי התשובה באלול

טעם המשפט בתשרי שבא אחר חודש אלול

בחדש הגדלות השלם שהוא חדש ניסן יצאו ניצוצות הקדושות מיד הקליפה. נטהרו בחדש סיון ונתן להם את תיקונם שהיא סוד התורה. והבנים עזבוה ואביהם כועס כנגדם בתמוז ואב. ותוקפו של כעס בתשיעי, כי בעשירי מיד הוא מרחם ומנחם כרחם אב על בנים. ואם חל ערב ת"ב בשבת מעלה על שלחנו אפילו כסעודת שלמה בשעתו, כי הוא [שלמה] זמן הסעודה השלישית שהיא סעודת הז"א - רזא דשלמה, מלך שהשלום שלו, והוא "בשעתו" ממש שהסעודה שלו, ועתיקא קדישא וחקל תפוחין קדישין אתיין לסעדא בהדיה, ועם זה מובן לשונם ז"ל ודבריהם שנראים דברי תימה. ואחר חדש הנחמה מיד חדש התשובה שהוא חדש אלול, כי הנחמה על תנאי דווקא שישבו ולא ישובו עוד לכסלה. ומיד חדש המשפט אחר התשובה, כדי לרחם עליהם [בחדש המשפט] בכח התשובה הקודמת. ובחדש תשרי דווקא נהפך לטובה - נתת ירש"ת יראי שמך, בסוד מ"ש "וירא פניו בתרועה וישב לאנוש צדקתו" (איוב לג, כו), שכבר פי' במקום אחר ודי בזה לעניננו¹. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקכב)

*

---

¹ סדרן של דברים: **בניסן** – יצאו ניצוצות הקדושות מיד הקליפה. ונטהרו **בסיון** ונתן להם תיקונם – התורה. הבנים עזבו את התורה 'ואביהם' כועס כנגדם **בתמוז** אב, ותוקפו בט' באב. אח"כ נקרא **חודש הנחמה**, ומיד – **חודש התשובה** אלול, ומיד **תשרי** – כדי לרחם עליהם בכח התשובה שקדם באלול. (יתכן, שמ"ש 'ונטהרו בסיון', כולל אייר שהם ימי הטהרה כידוע)

השלמת בנין החומה בכ"ה אלול – השלמת בנין המלכות

והנה השי"ת הביאם להשלים את בנין החומה בכ"ה באלול שהוא יום ראשון של בריאת העולם שנבראו בו שמים וארץ, כדי שידעו הכל שמלאכת שמים בידם ושהיא חביבה לפניו ית' כבריאת העולם. וזהו שאמר: ותשלם החומה בעשרים וחמשה לאלול. ומה גם שחדש אלול הוא החדש שמאירים בו י"ג תיקוני דיקנא עילאה במצח הרצון¹ לקבלת השבים. וכ"ה בו - כנגד המלכות שנקראת "כה" שנשלם בנינה. ועל פי שנים עדים יקום דבר, שנשלמה "לחמשים ושנים יום" כנגד שם הוי"ה במילוי ההי"ן שעולה נ"ב המאיר במלכות כידוע. ובתשלום בנין החומה נשלם בנינה של המלכות בכל האורות שלה. (ביאור נחמיה קמא, ו' יד)

*

בכ"ה אלול נשלם התיקון של אותו שנה

מ"ש בנחמיה 'ותשלם החומה בעשרים וחמשה לאלול לחמשים ושנים יום' (נחמיה ו, טו), לפי שאלול הוא החדש האחרון של השנה ונשלם בו התיקון של אותה שנה, בכ"ה דייקא של חדש אלול, ברזא דכה שהיא סוד השכינה כידוע. וז"ס לחמשים ושנים יום דאיהו רזא דשם ב"ן שנגמר תיקונו על ידי בנין החומה. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקנז)

*

---

¹ בחודש אלול יש גילוי הרצון (לכל אחד על עבודת השנה שעבד בו) והוא ענין גילוי י"ג מדש"ר שכתב האריז"ל (בשער רוח"ק יחוד י"ז) שמתגלים בחודש אלול, וז"ל: ודע כי יש יחוד אחד גדול בענין אלו הנימין ואלו תקוני דיקנא ... תעשה היחוד ההוא בכל חדש אלול כי הוא מסוגל מאד בחדש זה כנזכר לעיל כי אז נפתחים י"ג מקורות של תיקוני דיקנא.

באלול מאיר אור הרצון על המברר – ועיי'ז הקליפה שבירר מתוכה בשנה

זו נזרקת

כבר אמרנו במקום אחר סוד הבירור, שהמברר¹ מדי שנה בשנה נכתב בראש השנה ונחתם ביום הכפורים באותה הקליפה שהוא עתיד לברר מתוכה בכל השנה כלה, ואותה הקליפה הולכת ונגדלת עמו בכל אורותיו, עד שבחדש אלול שיציץ נזרו של המברר בהגלות עליו המאור הגדול של **הרצון** העליון [א"א, כתר], מיד הקליפה בורחת ונזרקת מפניו לנוקבא דתהומא רבא, ותשאר היא בכל הרע, והמברר ישאר בכל הטוב² ועליו יציץ נזרו, כי יסירו הבגדים הצואים מעליו וילבישו אותו מחלצות, ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה', והיה שרש ישי אשר עומד לנס עמים אליו גוים ידרושו והיתה מנוחתו כבוד. (ביאור קהלת קמא, ט, ב)

*

בחודש אלול עולה המברר מבחינת עבד לבחינת מלך

ובחדש אלול שהוא [המברר] עולה מן הבריאה אל האצילות, אז ממדרגת עבד נהפך להיות במדרגת מלך, בסוד חיה יחידה שהיא המלכות דאצילות שמולכת על כל שאר העולמות. וזה סוד: כי מבית אסורים יצא למלוך, שהרי הקליפה של ג' עולמות ב"ע, בתיקון נר"ן, היתה ממש סוד בית הסורים שלו³. מה שאין כן נוגה דאצילות שהוא

¹ **המברר** – כל ישראל בעבודתם גם נקראים "מברר", וכמ"ש להלן 'בענין הנסירה' ד"ה: על ידי מימי החסד וכו' "רזא דדרגא דיליה של המברר וכן לכל איש ואיש כפי מדרגתו ושרשו (אע"פ שעיקר כוונתו על על חדא מבי כנישתא של החבריא).

² **ותשאר היא בכל הרע** – אחרי שנברר ממנה ניצוצות הקדושה. **והמברר ישאר בכל הטוב** – הטוב שבירר מן הקליפה ההיא.

³ **סוד בית הסורים** – כ"ה בכת"י. ראה עוד בזה להלן בענין 'ראש השנה' ד"ה: אספר אל חק וכו'.

נהפך אל הקדושה ונכנע תחתיה בנקל, כי הוא סוד העבד שיוצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך¹. (ביאור קהלת קמא י, ז)

*

מאחר ט' באב הקדושה הולכת ומתגברת

בחדש אלול השכינה שבה לאיתנה ושמחה

חדש אב אש שורף, ולכן 'עלה אריה מסבכו' ושרף את המקדש. ואחר התשיעי מן הימים שהוא יום היללה, הקדושה הולכת ומתגברת, שמזלו 'אריה', והמברר מתגבר 'כארי' לעשות רצון בוראו. חדש אלול שמזלו בתולה ובו רצון טוב לתקן את המעוות, כי מים קרים על נפש עיפה נוזלים מן יקירו דיקירותא – תרין מזלין יקירין דדיקנא קדישא, ואילת אהבים מתרפקת על דודה ושבה לאיתנה, ותשמח 'בתולה' (מזל אלול) במחול, שנהפך מספדה למחול לה, והמברר ירון ושמח, בסוד: פתחת שקי ותאזורני שמחה². (עת לחננה כרך א' עמ' 205)

*

בחדש אלול נזרק הקליפה שעבד בה כל השנה

וכדי שתבין מלאכת הבירור דע שענינו הוא בסוד המחשבה ממש, כאמרם ז"ל: דהא כל ניצוצין במחשבה איתברירו. וזהו הטעם שהמברר צריך למעט בדיבורו כל ימי בירורו, לפי שמגמתו ומלאכתו הם להוציא הניצוצות הבלועות כבר, וזה נעשה על ידי העיון והמחשבה, לא על ידי הדיבור. כי אדרבא הדיבור מפיל ניצוצות אחרות ומחזיר את החיות לפגרים מתים, ולא נכון לעשות כן. שהרי בתחלת הבירור חובשים את הקליפה מלאה מן הניצוצות העשוקות על

¹ נר"ן נתקנים ע"י עבודת השנה (בבי"ע), ואז חיה יחידה שורים עליו מדרגת אצילות.

² מתוך הארת הדיקנא בחודש אלול, נתקן המעוות, ומזה בא שמחה לבחי' בתולת ישראל.

'ראש' המברר. ובמשך הזמן של י"ב חדש, שהם ימי הבירור של כל קליפה וקליפה עד הקליפה האחרונה של השנה הזאת שהיא קליפת 'הראש', הולך המברר ומוציא את הניצוצות על ידי העיון והמחשבה שלו [ראש], והקליפה עצמה הולכת ומתיבשת מפני חוסר לחלוחית של הניצוצות. וכשהיא יבשה לגמרי שלא נמצא בה עוד דבר טוב, והוא בחדש אלול, אז זורקים אותה אל האשפות, ואז 'פועל אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו' (איוב לד, א). (עת לחננה כרך ב' עמ' 86)

*

נפשו של העמל מוכתר בכתר בחודש אלול בגמר מלאכתו בשכר עבודתו
 "דרך אמונה בחרתי" זהו הדרך המביא לתוך הבינה שנקראת אמונה, אבא עילאה - רזא דאָמוֹן ואיהי רזא דאמונה. ומאחר שמגמת פניו אל תוך הבינה, צריך שיכוין את דרכו אליה דרך "המשפטים" שהם המכריעים¹, כי הוא ממש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה², וזה סוד "משפטיך שויתי". ועל ידי שבחר דרך אמונה הנה הוא יגיע עד הת"ת שלה [של בינה] שנעשה כתר לראשו³, להיות קומתה של הנוק' שוה לקומתו של הזעיר ממש, ושניהם המלכים ישתמשו בכתר אחד. וזה סוד בחרת"י שעולה כתר, שיוכתר בו נפש עמל בשכר הבחירה בגמר מלאכתו שהוא בחדש אלול, מדי שנה בשנה, שבו מתעוררים הרחמים העליונים, וי"ג תיקוני דיקנא מתגלים ומתנוצצים, כי הוא החדש האחרון באחרית השנה. וכך היא דרגה של הקדושה שתחלתה

¹ **ומשפטיך** – דרך המכריעים (קוי האמצעי נקראים 'משפט'), **שויתי** – מכוון את דרכו, להגיע אל הבינה – "אמונה. לכן הדרך נקרא "דרך אמונה".

² **כי הוא** – דרך המכריעים, **סולם מוצב ארצה** – במלכות, **וראשו מגיע השמימה** – לבינה. מברייח מן הקצה אל הקצה, וכמ"ש בכ"מ.

³ **לראשו של דוד**, אע"פ שהוא בחי' מלכות, אמנם קומתה של הנוק' שוה לקומתו של הזעיר ממש, וידוע שת"ת דבינה נעשית כתר לז"א, וממילא כתר לראשו של דוד, כנלע"ד.

מר וסופה מתוק. הלא זה הדבר עצמו בחדש אדר שהוא אחרית שנה גם הוא מחדש ניסן, ובו המתק והשחוק של ימי הפורים ברזא דכתיב: ותשחק ליום אחרון. (עת לחננה כרך ב' עמ' 49)

*

גילוי י"ג תיקוני דיקנא דע"ק בחדש אלול

הוא לצורך גמר תיקון פירותיו ית' - הנשמות

'כש'לג בקיץ וכמטר בקציר כן לא נאווה לכסיל כבוד' (משלי כו, א). כשם שלא נאווה הש'לג בקיץ, שהקיץ הוא קץ השנה עת בישול הפירות, ולכן נקרא קיץ, וצריך החום הרב לבישול הפירות ולא הש'לג שהוא הפכו. וסודו, שצריך 'האור' מפנימיות הקדושה, ולא מלבושה שהוא סוד הש'לג¹, לצורך בישול איבא ידיהו דקב"ה שהם סוד הנשמות. ומצינו שחדש אלול² הוא חדש התשובה, מוסב אל הסוד הנזכר, ובו בחדש מתגלה ומתנוצץ 'האור' של י"ג מדות י"ג תיקוני דיקנא דע"ק לצורך הבישול הנזכר. (עת לחננה, כרך א, עמ' 95)

*

ג' מיני עיבורים בתשרי שיש כנגדם בענין ההנהגה של השנה: חירות,

תורה וחסד – פסח שבועות אלול

ענין ג' מיני עיבורים: של ז' חדשים, של ט', ושל י"ב, שהעוברות יולדות בהן למטה, יש כנגדו למעלה בענין ההנהגה של כל שנה ושנה, שהרי השנה עצמה מתעברת בג' מיני עיבורים אלו בחדש תשרי, להוציאם כל אחד ואחד בזמנו. וסוד זה, שמתעברת בעיבור של ישועה וחירות, ויולדת בחדש ניסן, שהוא כנגד הלידה של ז' חדשים,

¹ הש'לג הוא לבוש של האור – 'לבושה כתלג חור' (דניאל ז, ט), כמ"ש המחבר במ"א.

² שחדש אלול – שהוא קץ השנה.

כשהעיבור מגיע עד בחינת הבינה אי' עילאה שממנה הישועה והגאולה בעולם.

ומתעברת גם כן בעיבור של תורה וחכמה, ויולדתו לט' חדשים שהוא חדש סיון, ולכן ניתנה בו התורה לישראל. ומשה רבינו ע"ה היה ראוי להולד אחר תשעה חדשים, מפני שניתנה התורה לישראל על ידו, אלא שאמו ילדתו לשבעה חדשים בלבד, לב' טעמים: הא' הוא, מפני שעל ידו באה הגאולה גם כן, והיא נשלמת לז' חדשים כדאמרינן לעיל. והב' - כדי שיטעו המצרים, שמנו לאמו תשעה חדשים מיום שהחזירתה בעלה, והיא ילדתו לשבעה, ועל ידי כך ניצול ונושע מיד רשעתם. הרי העיבור השני שנשלם לט' חדשים, ומגיע עד החכמה, שהיא המדה התשיעית מתתא לעילא. והוא עיבור יותר שלם מן הראשון, כי בראשון הגאולה בלבד, ובב' התורה והחכמה. כמו שהיה לישראל הגאולה בתחלה בחג המצות, ואחר כך היה להם מתן תורה בחג השבועות, זה נשלם לשבעה חדשים וזה נשלם לתשעה, ברזא דאמרן. וסוד זה, לפי שבתחלה נולד האדם [ניסן], ואחר כך באין לו המוחין ללמדו להועיל ולהדריך בדרך ילך [סיון].

עיבור החסד נולד ומתגלה באלול

ולבסוף מתעברת השנה גם כן בעיבור של חסד, שנשלם ליי"ב חדשים, ויולדתו בחדש אלול. ולכן בזה החדש מתגלים י"ג תיקוני דיקנא דע"ק. (להמציא) [להמצא] אל התחתונים ולפתוח להם פתח של מחילה וסליחה וכפרה. וזה העיבור הוא שמגיע עד הכתר, ולכן הוא היותר ארוך מכל שאר העיבורים, לפי שהוא יותר שלם, ולא יתכן שלמות בשום דבר כי אם במשך הזמן הראוי, כמו שפירשנו על פסוק "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים" (קהלת ג, א). והעיבור הזה שהוא ביי"ב חדשים - כנגד י"ג תיקוני דיקנא דע"ק שמתגלים בלידתו של זה העיבור שהוא חסד פשוט, ושרשם של אלו י"ג תיקוני דיקנא

הם ג' היות שיש בהם י"ב אותיות כידוע, ולכן כנגדם י"ב חדשים של זה העיבור ממש.

*

ג' העיבורים הם: יסוד – גאולה. תפארת – תורה. דעת – חסד פשוט

עוד יש טעם אחר באלו הג' עיבורים, אלא שכלא רזא חדא, והכל עולה לסגנון אחד והמשכיל יבין. והענין הוא, כי בעיבור הראשון מתגלה היסוד בלבד, שממנו הגאולה, ולכן עיבור הגאולה לז' חדשים כדאמרינן לעיל. בעיבור השני מתגלה גם הת"ת, שממנו התורה כידוע, ולכן עיבור התורה לט' חדשים ברזא דאמרן. ולבסוף בעיבור השלישי מתגלה גם הדעת, שהוא העליון מן הג' מכריעים, והוא מכלל הג' מוחין שהם חסד פשוט כידוע, וזהו עיבור החסד לי"ב חדשים כדאמרינן לעיל. וכל שכן שמן הדעת הורדת הטפה של החסדים כידוע.¹ וכאשר זה העיבור מתגלה, אז ההנהגה נשלמת כראוי בחוט המשולש והטוב השמור אל הטובים אז הוא נכון וקיים כיתד התקועה במקום נאמן, שהרי יסוד תפארת דעת הם ר"ת ית"ד ברזא דאמרן, וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה, כי אלקי משפט ה' אשרי כל חוכי לו. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקכ"ד)

*

אדר ואלול - בחינות יסודות דזו"ן

ענין מה שאמרנו על שנות העולם שהאלף הששי הוא כנגד היסוד, ולו משפט הגאולה באמצעותו, לעומת יום הששי שמחציו והלאה קדושת שבת הולכת ומתגברת, כך הוא בחדשי השנה, כי בחדש אדר שהוא

---

¹ ב' נימוקים כותב על ענין היות הדעת, ענינו של 'החסד' שביארו לעיל בענין עיבור החסד לי"ב חודש – אלול. א' – היותו מכלל המוחין שהם 'חסד פשוט'. ב' – מהדעת – טיפת החסדים.

² בהמשך מוסיף: עיבור הג' – אלול, משלים ההנהגה כראוי, כי בו נשלם חוט המשולש – ית"ד.

החדש הששי, באמצעותו ממש מתגלה יסוד אבא והוא הגואל, וז"ס המגילה שנקראת בימי פורים, כידוע מכתבי האר"י זצוק"ל, והוא היסוד דדכורא, כי מתשרי ועד ניסן הם סוד החדשים דכורין, כשם שמניסן ועד תשרי הם סוד החדשים נוקבין. וחדש אלול הוא היסוד שלה, לפיכך הוא החדש הראוי אל התשובה, בסוד: א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י ר"ת אלול, כי באותו החדש הגאולה אל הנפשות. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקלב)

*

אלול – סוף חדשי הדין – לכן הדין חלש בו.

תשרי – ראשית חדשי הרחמים לכן הרחמים חזקים בו

והרי כנגד אלול (ד' חלקי היום המתבארים שם), ד' חלקים בשנה. מניסן ועד תמוז שולטת מדתו של אברהם, ולכן היתה בהם צמיחת קרן הגאולה, והרבה עמו פדות בכל שנה ושנה¹, כי החסד הוא הגואל. מתמוז ועד תשרי שולטת מדתו של יצחק, וגבורתו החזקה ודינו הקשה הם שגרמו את החרבן, וכל שכן בתחלת הזמן אשר בו התגברות מדתו כדאמרינן לעיל². ונמתקה באמצעותו, בתחומין של עשירי אחר התשע שעבר. וכלתה בסופו³ בחדש הבתולה שאוגרת פתחה לבעלה, וחוזרת אליו בתפלה ותחנונים, בסוד: א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י. מתשרי ועד טבת שולטת מדתו של יעקב, ולכן גם הוא בתחלתו זמן הגאולה אליבא דמ"ד בתשרי עתידים ליגאל, וכבר פירשנו ענינו במקום אחר, וסוד זה "ברחמים [י'מדתו של יעקב] גדולים אקבצן". גם בחדש זה מארי דביאת פקיד אילתא דיליה, ובגין דא זיווגא איזדמן בירחא דא

¹ והרבה עמו פדות – הפדות הוא 'הרבה' כי הוא בכל שנה ושנה.

² בכל חלוקת זמן, תחילת הזמן הוא התגברות מדתו, אמצעיתו – בינונית מדתו, וסופו – חולשתו. (זה אחת מהיסודות שהרמח"ל העתיק מכתבי רמד"ו. ראה בהערות לקמן בסמוך).

³ וכלתה בסופו – הדין נכלה בעת חולשת הזמן שהוא בסוף הזמן – אלול.

ואישתלים בסופיה [בשמ"ע]. מטבת ועד ניסן שולטת מדתו של דוד.
(ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקכו)

*

כל שנה נתקנת מדרגה אחת: באלול הוא גמר התיקון בהכנס אל
המדרגה אור הרצון העליון ומיד בא בחינת אני לדודי ודודי לי

התיקון בי"ב חדשי השנה על ידי המברר בכל שנות הבירור כבר פירשתי במקום אחר, אבל מה שצריך להוסיף עדיין הוא סדר כניסת האורות בחילוק החדשים. כי המברר נתון בתוך הקליפה שהיא סוד השפחה להכניעה תחת גבירתה, ובחדש כסלו מתישבת ונתקנת בתחלה בחינת המלכות של אותה המדרגה שנתקנת ממנו באותה שנה. **בטבת ושכט** מתחבט ומצטער בהיותו זקוק אל השפחה. בחדש אדר נתקן בחינת היסוד שמזלו דגים, דג הוא היסוד, ואז הוא סוד הקני"ן [שקוראים שידוך] של אותה המדרגה המתוקנת והוא תחלת הגאולה, כי היסוד הוא 'הגואל הראשון'. ואחר כך בא ניסן המקרב, שהוא סוד ימין מקרבת, לעשות את הנישואין ממש בחדש סיון שהוא חדש הת"ת – 'הגואל השני' שמזדווג בנוק' גופא בגופא, ולכן מזלו תאומים, שיחדיו יהיו תמים. אבל קודם זמן הנישואין שהוא בחדש סיון האמצעי, בא לפניו חדש אייר השמאלי, רזא דשמאל דוחה, שעל ידי אש הגבורה מיטהרת ומתלבנת איתתא לבעלה. וביום הביכורים שמזדווג עמה מדבר על לבה ומפייסה לה באמור לה כלך יפה רעיתי ומום אין בך. ונשאר עדיין להכניס האור של הרצון העליון המברר את הקליפה לגמרי, וזה נעשה בחדש אלול שהוא חדש הרצון – אני לדודי ודודי לי. אבל קודמין לו בתחלה תמוז ואב שמתחבט בהם המברר בהיותו זקוק אל השפחה. ומיד בחדש אלול שהוא חדש הבתולה, הנה הוא יוצא לקראת הגבירה ומחבקה ומנשקה פנים בפנים

¹ גואל ראשון ושני הם יסוד ות"ת, כמ"ש רבינו בענין הגואל ובוועז.

ויסירו הבגדים הצואים מעליו וילבישו אותו מחלצות. (ספר הליקוטס)
ח"ב עמ' תקכ)

*

באלול נכנסים אורות של הדעת שהוא סוד הרצון – של אותה שנה

ובזה נשלם ומתגלה תיקון השנה

כבר אמרנו במקום אחר ענין הבירור בחילוק החדשים וחילוק האורות. אך יותר בפרט צריך לדעת, כי בד' החדשים האמצעיים [כסלו, אדר, סיון, אלול] מתישבים¹ ד' מיני האורות שנתקנים מדי שנה בשנה, באותה בחינה של אותה השנה. ובחדשי הצדדים, נכנסים ימין ושמאל של אותה בחינה, כיצד: **בתשרי וחשוון** – ימין ושמאל של בחינת המלכות, **ובכסליו** המכריע, ומתישבת אורה. כך **בטבת ושבט** – ימין ושמאל של בחינת היסוד, **ובאדר** האור המכריע, ואותה בחינת מתישבת ונתקנת כל צרכה. כך **בניסן ואייר**, ימין ושמאל של בחינת הת"ת, ובחדש **סיון** האור המכריע, ונשלם התיקון של אותה בחינה. ונשאר עדיין תיקון הדעת שהוא סוד הרצון. והרי **בתמוז ואב** נכנסים אורות ימניים ושמאלים של בחינת הרצון, ובחדש **אלול** נכנסים האורות המכריעים ונשלם התיקון [ולכן] ומיד מתגלה, והפועל הנאמן בא יבא ברנה נושא אלומותיו², "כי לא ישקוט האיש כי אם כלה הדבר היום", כ"י ל'א י'שקוט ה'איש ר"ת כליה, לפי שאין שקט עד אשר לא יכלו כל אויבי ה'. ורזא דא: "והחרמתי את החטאים את עמלק ונלחמת בו עד כלותם אותם". (ספר הליקוטס ח"ב עמ' תקכא)

*

¹ **מתישבים** (ובהמשך כותב גם) **נכנסים** – לכ' כוונתו 'תיקון ויישוב' המדרגה, ועי"ז מתאפשר כניסת האורות אל המדרגה הנתקנת באותה שנה. (גם בליקוט הקודם השתמש בב' לשונות אלו, בהמכוון הזה).

² **נושא אלומותיו** – לשלם על עבודת השנה, כנ"ל 'פועל אדם ישולם לו' הנאמר על חודש אלול.

חודש אלול בהיותו מהחדשים המכריעים – ריח הגאולה שורה בו

ובעתיקא תליא

בענין החדשים, דע כי בחדשים הימיניים כגון ניסן תמוז תשרי וטבת, איתפשט בהון נהירו דאבא. בחדשים השמאליים שהם אייר אב חשון ושבט איתפשט בהון נהירו דאי'. זה סוד גם כן - אי' עילאה עד הוד איתפשט, דהא חדש אב הוא ההוד של החדשים הנוקבין, וחדש שבט הוא ההוד של הדכורים. ובחדשים המכריעים ואמצעיים איתפשט בהון נהירו דעתיקא קדישא, והם סיון אלול כסלו אדר, ולכן לעולם הם היותר ממותקים, ונייחא איתגלי בהון ממפתחא דכלל שית, דאיהו ברזא דאמצעיתא, וריחא דפורקנא שריאת בהון, דהא בעתיקא תליא מילתא¹ והוא מבואר. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקטז)

לשון קדשו של רבינו רמח"ל בענינים הנ"ל²

ענין חדשי השנה הולכים בסדר ימין שמאל ואמצע. ניסן ימין, אייר שמאל, ולכן יש בו הדינים של העומר. סיון מכריע, ולכן בו ניתן התורה. תמוז ואב ימין ושמאל, אלול מכריע. תשרי חשון ימין שמאל, כסלו מכריע, ולכן היתה בו גאולה. טבת שבט ימין ושמאל, אדר מכריע, ולכן היתה בו גאולה.

סדר אחר 'לפי ההנהגה'³. י"ב חדשים ד' ספירות הם: מלכות יסוד ת"ת ודעת [קוי האמצעי, מכריעים], ומתלולים אליהם השני קוין

¹ קו האמצעי עולה עד עתיקא.

² ידוע שרמח"ל העתיק וסיכם בשלהי שנת תצ"ד זמן קצר לפני עזיבתו את איטליה כמה עמודים מתוך כתבי רמד"ו (בעיקר מתוך פי' ישעיה קמא) וכתבם בלשונו וסגנונו הקדוש. נביא לקמן סימנים ל"א-ל"ב השייכים גם לחודש אלול. שיש בהם מן ההקבלה לדברי רבינו בכאן. (ראה בהרחבה 'בדברים אחדים' בנספח לביאור ספר איוב "מגלה עמוקות" ושם מובא לשון קדשו של רמח"ל על הסדר).

³ לפי ההנהגה – הנהגת 'הספירות'. הקטע הקודם היה לפי המאורעות: גאולה, מתן תורה וכו'.

ימין ושמאל. כיצד, תשרי ימין דמלכות, חשון שמאל, כסלו מכריע, ובו היתה גאולה וע"י אשה, כי הוא זמן הנהגת המלכות. טבת שבט ימין ושמאל דיסוד, אדר מכריע, ועל כן בו היתה גאולה, ומתגלה בו יסוד דאבא. ניסן אייר ימין ושמאל דת"ת, סיון מכריע, ולכן בו ניתן התורה שהיא בת"ת, וכל נשמות ישראל בזה הזמן מקבלים התורה כפי מה שהכינו להם בימות השנה. תמוז ואב ימין ושמאל דדעת, אלול מכריע, ולכן מתגלים בו י"ג תיקוני דיקנא, כי מיד סמוך לדעת יש הכתר. [עכלה"ק רמח"ל, נספח ביאור איוב סימנים ל"א-ל"ב¹]

*

במ' יום מר"ח אלול עד יוה"כ – חוזרת קליפת נוגה מרעה לטובה

כבר אמרנו במקום אחר² ענין מ"ש 'עוד מ' יום ונינוה נהפכת', שהם סוד מ' יום מר"ח אלול עד יוה"כ, שאז קליפת נוגה חוזרת מרעה לטובה³, וזהו ענין ההפיכה. ויוה"כ גם הוא בכלל כי **דנים כל היום כלו וגומרים בלילה**, לפי שאז מתחיל החסד להכנס, והחסד והרחמים

¹ ראה עוד שם סימן ל"ג, בענין אלול ומקבילו ברמד"ו ספר הליקוטים, ב, עמ' תק"ט.

² וז"ל המחבר ב'ספר ההנהגה' - פירוש יונה ג, ד': 'עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת', וזהו תיקון האומות, בסוד: אדם ובהמה תושיע ה'. ואמנם סוד "ארבעים יום" הקצובים להפוך מרעה לטובה, אלו הם ארבעים יום שיש מר"ח אלול עד יום הכפורים, שהם ימי התשובה ובהם גילוי הרצון, וביום הכפורים עצמו שהוא יום הארבעים, בו גמר התיקון ונינוה נהפכת מרעה לטובה. ונרמזו התחלתם של אלו הארבעים יום בר"ת א'רבעים יום ונינוה נ'הפכת, שעולה כמנין אלול, ובו הקריאה על ידי קול השופר המעורר את הישנים והמקיץ את הנרדמים. וכאן בתיקון הנהפכת, הרי שבא קול הנביא תחתיו, בסוד: קרא בגרון אל תחשוך כשופר הרם קולך, כי הקול קול יעקב להכניע ידי עשו, והשופר העליון להקיץ את יעקב עצמו שיעור משנתו ויתגבר על אחיו, וישראל עושה חיל.

³ **שאז קליפת נוגה חוזרת מרעה לטובה** – השווה מ"ש לעיל ליקוט ד"ה: בחדש אלול עולה המברר וכו'.

והשלום ממתקים כל הדינים שעברו, 'ואיש דעת מאמץ כח' הקדושה. ולכן אומרים ז' פעמים ה' הוא האלקים בנעילת יוה"כ, שהרי א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' עולים כמנין כ"ח. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקפה. המודגש הוא כן בכת"י)

*

כנשר יעיר קנו - חודש אלול 'המעורר' אל התשובה

כנשר יעיר קנו - בחדש אלול המעורר אל התשובה. ולכן נוהגים לתקוע בשופר, לרמוז עורו ישנים מתרדמתכם. **על גוזליו ירחף** - בעשרת ימי תשובה, להגין עליהם מכל הקטרוגים המבקשים את רעתם. **יפרוש כנפיו יקחזו** - בחג הסוכות, כי הסוכה אור מקיף דוגמת כנפים. **ישארו על אברתו** - ביום שמיני עצרת, שאז נגמר התיקון ונשלם הזיווג. (ביאור משנה תורה האזינו)

ראש השנה

ביום שבו עיקר ההשגחה – ההשגחה הוא מהר הבית

ומשם מתעוררים רחמים על ישראל בזכות מה שנעשה ביום ובמקום זה וכבר ידוע שעיקר ההשגחה על העולם היא ביום הקדוש שהוא ראש השנה שכל באי עולם עוברים לפניו ית' כבני מרון לדון אותם כפי מעשיהם, ואין זה אלא במקום הקדוש שהוא "הר ה'" ממש, שמשם יוצאת ההשגחה ומתפשטת על כל יושבי הארץ, וז"ש: **אשר יאמר היום בהר ה'**, כלומר: כשיבא אותו היום ש'מלך יושב על כסא דין' (משלי כ, ח) לדון לכל באי עולם, ירחם על ישראל ויזכיר אליהם זכות עקדת יצחק ותיקון הכללות¹, שנעשה ביום הזה ובמקום הזה². וכשם שקרניו של איל בקצו בחשך הקליפה ונתגלו אל הצדיק³, כך תקיעותיהם של ישראל ביום הכסה שהלבנה מתכסה בו בתוקף הדין, הרי שהתקיעות עצמן בקרנו של איל, יהיה להן כח 'לבקוע' כל הדינים ולשבר כל המסכים, עד 'שיתגלו ויראו' החוצה [יִרְאָה] כל החסדים המתעוררים לרחם עליהם ולתקן כל הקלקולים שלהם, וזה סוד: **אשר**

¹ **ותיקון הכללות** – ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא (אברהם ויצחק), כמבואר שם בארוכה ענינו.

² **ביום זה** – אשר יאמר 'היום'. **ובמקום הזה** – 'בהר ה'.

³ אחר שאמר 'שירחם על ישראל' מפרש והולך איך מתעורר הרחמים – פעולת השופר שיש בכחו לפעול כמו בקיעת קרני האיל מתוך הסבך – מתוך החשך.

⁴ **'בקצו' בחשך הקליפה ונתגלו' וכו'** – כמ"ש שם במקומו וז"ל: "נאחז בסבך בקרניו" ... ואמנם סוד הענין דע, כי כשיש איזה דבר המזדמן לעשות תיקון אל הקדושה, מיד קופץ הכח החיצון להסתירו בלבושו החשך מכון אל אותו דבר, כדי למנוע את התיקון בהעלמו של אותו דבר. וזה סוד "נאחז בסבך", כי האיל הקדוש שהיה מוכן לכך מששת ימי בראשית "נאחז" בו לבוש חשך של הקליפה המכוון אליו, שיהיה גורם את העלמו... והנה כבר ידוע שהקרנים רומזים אל האורות הבולטים, ולכן אמר: נאחז בסבך "בקרניו" לרמז שאותם האורות הבולטים [קרניים] הם **שבקצו בקליפה וגילו עיניו של הצדיק**, ומיד נתעורר להוציא האור של הקדושה מתוך החשך של הקליפה כדי להשלים את תיקונו, עיי"ש..

יאמר היום בהר ה' יראה. וענין אמרו "אשר יאמר" סתם, ר"ל שיאמר בין מן העליונים בין מן התחתונים, שהכל מזכירים באותו היום זכות העקדה כדי לעורר את הרחמים לזרע אמת. (אור עולם וירא)

*

האור שבא לבחינת פנים בראש השנה - הוא האור ששייך לעבודתו של כל השנה שהיה בחי' אח' בשעתו

'לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה' (תהלים קא, א). "חסד ומשפט" הם סוד הב' עטרין שמתעטר בהם היסוד המברר, ורזא דא: 'המעטרכי חסד ורחמים' [חסד ות"ת]. והכל על ידי היגיעה והעמל של עומק העיון [מלאכת הבירור]. וזה סוד: מי הקדימני ואשלם¹, "מי" דייקא סוד הבינה, על ידי העיון של לב מביין. וזה הוא המקדים, מצד המברר. ואחר כך בא לו השילום של האורות החדשים מבעל מלאכתו². וזה נעשה מדי שנה בשנה 'שמשלתם' [ואשלם] השכר החדש מפני העמל הישן [מי]. ובהיות שהתיקון נעשה על ידי הגבורה [מי' הקדמני] הכוננת ומעמידה את האורות, זה סוד מ"ש הנביא [ברישא דקרא השייך למצב של מי הקדמני]: 'הנה ה' אלקים בחזק יבא וזרועו מושלה לו', שהוא סוד הגבורה זרוע השמאל של הקב"ה.

וזה התיקון נעשה בדרך שאמרנו - שהאור הישן [שבו נעשית עבודת שנה שעברה - מי הקדמני], באחרית השנה חוזר מן האחור אל הפנים [ע"י הנסירה, כדלהלן] ונעשה פנימי בדרגין קדישין, והאור החדש [שעליו יהיה עבודת תיקון שנה הבאה] מתעורר ועומד אל האחור עד גמר מלאכתה של אותה שנה, ואחר כך נתקן גם הוא וחוזר אל הפנים, וכן מדי שנה בשנה עד תום כל האורות שנבנין דרגין קדישין בבנין חדש ממש [מהאח' שחזר לפניו], בסוד: השמים החדשים והארץ החדשה. והוא

¹ 'הנה ה' אלקים בחזק יבא וזרועו מושלה לו מי הקדמני ואשלם' (ישעיה מ', י').

² **השילום של האורות החדשים** - הוא האור החדש שעומד בבחי' אח' כל השנה, לעשות בו עבודת הבירור בשנה הבאה (כנלע"ד כוונתו).

התיקון הנצחי שאין לו קלקול לעולמי עד, לפי שנעשה מעט מעט¹ על ידי היגיעה והעמל, ברזא דכתיב (ישעיה ל, טו): בשובה ונחת תושעון. וזה סוד מ"ש הנביא בפסוק הנזכר: הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו², שהוא מוכן יפה בדרך התיקון שפירשנו, כי 'השכר' הוא האור המתעורר מחדש, שהוא שכר אל העמל הישן, וזה מתלווה אליו יתברך [אתו] בסוד האחר. "והפעולה" שהיא סוד האור שכבר נפעל ונגמר בשנה שעברה, היא חוזרת מן האחר אל הפנים, וזה סוד: ופעולתו לפניו. ונחזור לעניננו שאמר: "לך ה' אזמרה" וסודו, שהתיקון של המברר נעשה אל הז"א עצמו למעלה, בסוד: ישראל נושע בה³. (עת לחננה, ב' עמ' 426)

*

כל השנה התיקון הוא באח' ובתשרי חוזרים הביוררים פב"פ

ענין התיקון שנעשה על ידי המברר, כבר ידוע שהוא מתקן כל המלכיות שבכל העולמות, ובחדש תשרי שבו שולט צירוף והי"ה, חוזרים [אחר שנתקנו] פנים אל פנים, בסוד "והיה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו [המלכיות] אחד", שהרי בכל השנה כלה הזיווג הוא אחר באחר, ואז באותו החדש חוזר פנים אל פנים על ידי הנסירה מרזא

¹ **מעט מעט** – מדי שנה בשנה, בדרגא אחרת חדשה, והוא ענין בשובה ונחת וכו' שאומר בהמשך. ומצירוף עבודות ותיקוני כל השנים נבנים השמים והארץ החדשה שעומדים לנצח.

² **הנה שכרו אתו** – שכר עבודת שנה שעברה הוא ההמשכה חדשה (בבחי' אח') של אורות שיש לתקנם במשך שנה הבאה ולהביאם לבסוף על ידי פעולתו לבחי' פנים – **ופעולתו לפניו**. וכן נתקן כל שנה מחצב אחד של אורות, תיקונם באח', ואחרי גמר תיקונם (אחר יוה"כ) באים לבחי' פנים ליחוד דשמע"צ, ושוב אינו נפרד עוד לעולם ועד' (כדלקמן בסמוך). והקלוקלים ח"ו הם באור החדש שבא לבחי' אח' שעליו תיקוני ועבודת שנה הבאה.

³ **ישראל נושע בה'** – הישועה של הצדיק הוא כביכול ישועתו ית'. לשון המחבר בביאור תהלים (תנינא) קיט, קטו. ברם ברוב המקומות מפרש המחבר לאידך גיסא: ישראל למטה נושעים על ידי התיקון שנעשה למעלה – בה' כביכול.

דאי'. אבל לא נתקררה דעתו ולא נשלם התיקון! עד הזיווג של ז"ן דאצילות, שמהם שרשו של המברר ממש. ועל רזא דא נאמר "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי" לפי שהיא משרשו ממש. והוא סוד מה שאמרו רז"ל: מלמד שבא אדם על כל בהמה וחיה ולא נתקררה דעתו עד שבא על חוה, שהיא סוד הנוק' דאצילות - חי' יחידה, ועל רזא דא כתיב "ויהי אדם לנפש חיה". וזה נעשה בחדש תשרי כדאמרין לעיל בכח הנסירה מאי, שאז באה לו הנבואה פה אל פה. והוא סוד "מי יתן והיה כל עם ה' נביאים", "מי" - רזא דאימא שמנסרת ומחזירה פנים בפנים. וזה בחדש והי"ה, והוא סוד "מי יתן והי"ה דייקא כל עם ה' נביאים" בסוד הנבואה שאז באה מפה אל פה ברזא דאמרן, ודי בזה למשכילים. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקנח)

*

ביחוד דשמע"צ נעשית גמר התיקון ויחוד זה אינו נפרד לעולם ועד

אך לאלקים דומי נפשי (תהלים סב, ו), מלת "אך" רומזת אל כ"א יום שיש מר"ה ועד עצרת, ונפשו של המברר תדום עד אותו הזמן שהוא גמר התיקון מלספר נפלאותיו ית'. ואחר כך מה כתיב בסיפיה דקרא: "כי ממנו תקותי" - לצאת מבור יגונותי לגמרי, ואז "ימלא פי תהלתך כל היום תפארתך", כי בו ביום הוא גמר התיקון והזיווג השלם שלא יתפרד עוד לעולם ועד, אחד באחד יגשו ורוח לא יבא ביניהם, והי"ה ה' אחד ושמו אחד.²

¹ ולא נשלם התיקון – בתיקון מלכיות דבי"ע. שמהם – מזו"ן דאצילות. שרשו של המברר ממש, ולכן הגיע לדרגת חיה יחידה, שהם בחי' נוק' דאצילות. כנלע"ד כוונת דבריו.

² והי"ה ה' למלך וכו' – היינו צירוף והי"ה ששולט בחדש תשרי, כמ"ש לקמן בסמוך. וכן בליקוטים א' עמ' קמ"א וז"ל: 'והי"ה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד', כי זה הצירוף הוא השולט בחדש תשרי אשר בו ייחוד קוב"ה ושכינתיה בשלמות, כי אין עוד בליעל כלו נכרת ביומי הנסירה. (יוצא מדבריו הק' – שתיקון שנה שעברה שנעשית בימים הנוראים מר"ה עד שמע"צ, אינו מתקלקל לעולם).

גם אמרו: "אך לאלקים דומי נפשי", ירמוז שישתוק אל הדין שהוא "אלקים" ויסבול ולא יבעוט ח"ו, כי מן הדין ממש - "ממנו תקותו" להגיע אל שלמותו, כי הנסירות¹ הם דין וסילוק הקליפות, וכריתת הקוצים על ידיהן. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקנח)

*

כל שנה נעשית תיקון חדש למעלה בנוק' שהולכת ונבנית

ובגמר בנין הנוק' יתגלה המשיח בהיסח הדעת

"בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס" (תהלים קמז, ב), ולא אמר "בנה" או "יבנה", כי תמיד הוא בונה את הנוק' למעלה על ידי הניצוצות הנדחות המתכנסות. ומדי שנה בשנה נעשה תיקון חדש למעלה, ועל רזא דא כתיב "והרבה עמו פדות" (תהלים קל, ז)². וכאשר יהיו נשלמים כל התיקונים אז צומחת הגאולה בפתע פתאום, והמשיח בא בהיסח הדעת. והמשל בזה, למלך שבונה לו היכל, כי בתחלה טובע יסודותיו ואחר כך בונים לו העליות זו על גבי זו, וכשנשלם הבנין מתעסק לנאותו ולקשטו בקישוטים נאים, ולבסוף נכנס בתוכו בפתע פתאום וקובע בו דירתו כל ימי חייו, ורזא דא "כי פתאום יבא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים" (מלאכי ג, א). (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקנט)

*

¹ רבינו מקשר ענין 'הנסירה' עם יסורי האדם, וענינם הם סילוק הקליפות מעל האדם.

² **והרבה עמו פדות** - היינו כל שנה ושנה נעשית 'פדות' בדרגא מסוימת, לכן 'והרבה' - רבים הם הפדויות. וכן כתב רבינו ב'עת לחננה' ח"א עמ' 556 וז"ל: ... ולבסוף 'התפתחי מוסרי צוארך' - בחדש תשרי עצמו שאי' עילאה מתעוררת בחדש הזה לתת חירות אל הבנים היקרים. וכן על דרך זה עד גמר כל הבירורים - 'כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו', עכ"ל.

הנהגת השנה אינה נשלמת אלא אחר החג

מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה וכו' בחג הסוכות וכו' הקהל את העם וכו'. ולמה בחג של מוצאי שביעית ולא בחג של השביעית עצמה. הטעם הוא, לפי שהנהגת השנה אינה נשלמת אלא אחר החג¹, ונמצא לפי זה שהחג של מוצאי שביעית כשביעית תחשב, מה שאין כן החג של השביעית עצמה שאינה נחשבת אלא כששית, מן הטעם שאמרנו, לפי שהכל הולך אחר סדר ההנהגה כידוע. (משנה למלך דברים קמא, לא, י-יב)

*

ענין ראש השנה שנקבע בתשרי

כמה נאמנו דברי רז"ל שקבעו ראש השנה בחדש תשרי, וכמה האמת מאירה מכל צדדיה. ראה אחי גם ראה כי לא היה זמן ראוי לקבעו ראש השנה כמו זה, בכל השנה כלה, והראיה, שהוא עת האסיף תבואת השנה, כבר נתבשלו כל מיני פירות, נתישנה השנה ומתחדשת בזריעה החדשה, וכבר ידעת מספרי האר"י שיום שמיני חג העצרת הוא עת הזווג הנוקבא העליונה הקדושה עם דודה. אם כן איפה ראה כמה הדברים מכוונים ועולים בקנה אחד, שהרי גם ביום ההוא אנו שואלים המטר, והוא סוד הזווג. גם בעת ההיא נשלמה מלאכת הזריעה, והנוקבא התחתונה שהיא הארץ הלזו השפלה נתעברה מחדש, ומוציאה את פרי בטנה בניסן שהוא ר"ה לתבואה. והוא סוד יציאת מצרים גם כן, שהוא סוד יציאת הולד מבין המצרים ממעי אמו ויציאתו לאויר העולם². ומתשרי ועד ניסן הם החדשים דכורין, וכנגדם מניסן ועד תשרי הם החדשים נוקבין, על פי קבלת האר"י. וכן גם כן אנו

¹ אמנם רש"י פירש: 'מקץ שבע שנים' - בשנה ראשונה של שמטה שהיא השנה השמינית, ולמה קורא אותה 'שנת השמטה' שעדיין שביעית נוהגת בה בקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית.

² עיבור דו' חדשים, ראה עוד לעיל בעניני 'אלול' בד"ה: ג' מיני עיבורים.

רואים האמת בעינינו, ממה שהארץ הזאת התחתונה שהיא בערך הנקבה לגבי שמים המשפיעים אליה והם כבעלה, הנה היא מתשרי ועד ניסן מקבלת ואינה משפעת, כי אז "לשלג יאמר הוי ארץ וגשם מטר וגשם מטרות עזו" (איוב לו, ו). אבל אחר כך מניסן ועד תשרי כאילו הגיעו ימי ממשלתה, הנה היא מוציאה פירותיה ומגדילתם עד שיהיו ראויים לאכילה, ואז: תכלה שנה וכללותיה. ומעתה מתעברת מביאה חדשה, ואז: תחל שנה וברכותיה כבראשונה. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקס)

*

תשרי הוא ראש הזכר – ראש 'השנה'

... ועוד שהוא [ניסן] הראש ממש לחדשים, כי חדש היא הנוקבא סיהרא קדישא שמתחדשת בכל חדש כמותה. אייר סיון הם חו"ג שלה, אלול הוא הת"ת, תמוז ואב נז"ה, ותשרי הוא ראש הזכר ולכן נקרא ראש השנה, כי השנה מן השמש והחדשים מן הירח. וגם בזכר לפי הסדר הנזכר: חשון כסליו הם חו"ג, אדר הוא הת"ת, טבת ושבת נז"ה. ודע כי היסוד והמלכות שהם כנגד הלשון והפה של הב' בחינות הנזכרים, הם נסתרים ונעלמים ולכן אינם נכנסים במספר, ולכן היה צריך לקדש החדשים בפה לתשלום הב' בחינות הנזכרים, כנראה מכתבי האר"י בספר הכוונות שלו בשער ר"ה, שנכתב שם הענין באריכות. (כתבים של שנות תפ"ב תפח)

*

גילוי והשראת מלכות דאצילות על העולם המחודש נעשה מדי שנה בשנה
(תהלים קד, לא) ומיד בסוף הבירור¹, המלכות של עולם האצילות והיא הנקראת "כבוד ה'", נוחה ושורה על 'העולם' [לעולם] המחודש ועל

---

¹ ומיד בסוף הבירור – אחר תיקון הניצוצות שהיו בדיוטא התחתונה של השאול (שביאר שם קודם).

הבנין המתוקן, וזה סוד: **יהי כבוד ה' לעולם**. והיא [מלכות דאצילות] סוד החסידה הנ"ל [שם פסוקים טז-יז], כל שכן שעולה כמנין לבנה, שהוא גוון האצילות. ובתחלה בעת התיקון שלא היה עדיין גילוי האורות, זה "כבוד ה'" היה הולך ומתקן לגו בגו בסתר פנים, כדי להסתיר מעיני החצונים המקנאים ומקטרגים. והוא סוד מ"ש: כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך¹, שהוא עולם האצילות שגוונו לבן, והולך ומתקן כל שאר העולמות, ועורך ומעריך את הנר להאיר ליושבי חשך². וזה התיקון [גילוי והשראת מלכות דאצילות על עולם המחודש] נעשה מדי שנה בשנה כידוע³, ונגמר בחדש תשרי, שהאיש העליון בא אל אשתו החדרה. ברזא דכתיב (משלי ז, כ): כי אין האיש בביתו וגו' צרור הכסף לקח בידו ליום הכסא יבא ביתו. כי אין האיש בביתו – בעת הברור דייקא, שאז אין הזיווג הפנימי כי המברר יוצא מביתו החוצה לצורך הברור, כענין שנאמר: יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב. צרור הכסף לקח בידו, וזה היסוד כמ"ש במקום אחר. והאיש [ת"ת] עם צרור הכסף [יסוד] הכל אחד, דהא גוף וברית חשבינן חד. ליום הכסא יבא ביתו, וזהו יום ראש השנה ממש, שבו מתחיל התיקון וההכנה אל הזיווג שנגמר ביום השמיני של ימות החג. (יעת לחננה' ב' עמ' 471)

*

¹ **אשר לבן – אצילות, עושה – מתקן, לך – לכל העולמות.** (וכל זה בסתר, משך כל השנה, עד סוף ברור השנה, שאז בר"ה מתגלה השראת מלכות דאצילות על העולם המחודש, (כנלע"ד).

² כמ"ש בכ"מ ב'עת לחננה' בענין עריכת הנר שהוא שלימות התיקון של המברר, וכן להלן בענין הנסירה (ד"ה: על ידי מימי החסד) כתב: 'ולדברו הוחלתי' - שהובטח על הנר הערוכה לו בשלמות בגמר מלאכתו, (וענינו, הג' שילובים הידועים).

³ ראה בסוף הקוטגס בפירוש "מלוך על כל העולם כלו בכבודך".

תיקון וחידוש ההנהגה הוא בראש השנה

השלמתו הוא על ידי שהמלכות מקבלת החסדים בשמיני העצרת

(משלי ז, כ) וכבר ידוע כי כאשר הוא מתרחק מן הנוקבא שלו, נעדר ממנה מיתוק החסדים שאינה מקבלתן אלא בזיווגו, וזה סוד: **צורר הכסף לקח בידו**, כי הכסף רומז אל החסדים כידוע, וכאשר אין מיתוק החסדים, הדינים מתגברים והחיצונים יונקים מהם ומצליחים במעשיהם הרעים. ולפי שידוע גם כן שאין זיווג שלם לדרגין קדישין אלא בחודש תשרי – שמתעורר המלך הקדוש לחדש את ההנהגה ביום ראש השנה שנקרא "יום הכסא" לפי שהלבנה מתכסית בו, ואחר התיקון משלים את הזיווג ביום העצרת, לפיכך כתיב: **ליום הכסא יבוא ביתו**.

מבאר למה היחוד של כל יום בשחרית אין בו דין ומשפט

משא"כ דשמע"צ שמקדים לו משפט לאלקי יעקב

ולמה יתלו הדבר ל"יום הכסא" אם יש זיווג שלם בכל בקר. אלא שהזיווג של כל שאר הימים אינו אלא 'לקיום העולמות' ואפילו מקולקלים כמות שהם, מה שאין כן בכסא ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, 'לגזור על כל הבריות מה תהא עליהם', ולעשות דין ברשעים המקלקלים את עצתם וגורמין קלקול בעולם 'בכל ימות השנה'. ולכן תראה שמלת הכס"א עולה כמנין אלקים, לרמוז שבאותו הזמן יש 'אלקים' שופטים בארץ, 'ובני אדם גם בני איש במאזנים לעלות' (ע"ד תהלים סב, י), באותו החודש ששולט בו מזל מאזנים, לגזור על כל אחד מהם מה שראוי לו כפי מעשיו של השנה שעברה. (משלי תנינא)

*

הבלי עוה"ז מעכבים העליה בר"ה אל דבקות הקדוש

(תהלים סב, י) **אך הבל בני אדם כזב בני איש במאזנים לעלות המה מהבל יחד ... אבל העיקר הוא, כי במזל מאזנים שהוא יום ראש השנה**

שנידונים בו כל בני אדם, אינם יכולים לעלות אל דבקותם הקדוש, לפי שההבל שלהם מעכב את עלייתם. (תהלים תליתאה כת"י)

*

בראש השנה חוזר הצדיק המוכתר אל שורשו באצילות

(תהלים ב, ז) **אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך** ... "בני אתה" – כשחזר¹ אל שורשו העליון בעולם האצילות, 'ואצילי' ישראל הם הנקראים בנים כידוע למשכילים. והראיה על זה² אמרו בסמוך: "אני היום ילדתיך", והוא "היום" אשר בו מבית האסורים יצא למלוך³. והוא ממש "היום" בסימן הידיעה שהוא יום ראש השנה שבו יצא יוסף מבית האסורים⁴, יום בו יצא ילד מסכן וחכם.

وهוא [פסוק הנ"ל] סוד גם כן ההוא יומא עילאה דיתיב על כלהו יומין, רזא דבינה, שהיה בתוכה בסוד העיבור, והיא ילדתהו ביום הנזכר ממש, ומוציאתו לחירות⁵. (עת לחננה ב, עמ' 17)

*

מה שנגזר על ארץ ישראל בתשרי אינה משתנית מפני התגברות החצונים אלא מפני מפני מעשי התחתונים

ומדי שנה בשנה מתחילת ההנהגה עד סופה שהוא בחדש תשרי, נגזר למעלה מה תהא עליה באותה שנה, וההשגחה תדירה שכל עניניה יהיו מסורדים כפי הגזרה העליונה, שלא יוכלו החצונים לגרום לה שינוי על

¹ **כשחזר** – 'היסוד התחתון הצדיק המוכתר רזא דמלכא משיחא', כמ"ש שם בפנים, עיי"ש.

² **והראיה על זה** – שקאי על היסוד.

³ לא ברור בכת"י אם יש צירי תחת ה' של יצא וכן לקמן: יום בו יצא.

⁴ ראה לעיל בענין 'אלול' ד"ה: בחודש אלול עולה המברר וכו'.

⁵ **היום** – בינה (שופר), **ילדתיך** – הולידה אותו, את הבן היקר – הצדיק המוכתר רזא דמלכא משיחא. **והיא ילדתהו ביום הנזכר ממש** – בראש השנה. ומוציאתו לחירות – בינה, שופר, עלמא דחירו.

ידי ההתגברות שלהם. וז"ש: תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, כי "מרשית" כתוב חסר א' שהם אותיות מתשרי, לרמוז אל מה שפירשנו. אך האמת הוא בלי ספק, שאם החצונים אינם יכולים לגרום בה שינוי מן הגזרה העליונה על ידי ההתגברות שלהם, בודאי שהבנים יכולים לגרום בה שינוי כפי מעשיהם בין למעליותא בין לגריעותא, דהא תיקונא וקלקולא דהאי ארעא קדישא הכל תלוי במעשיהם של התחתונים. (משנה למלך דברים יא, יב, פ' עקב)

*

עצם ישיבתו כביכול על כסא הדין גורמת בריחת הרע

או עונש לרשעים כדי לתקנם¹

(משלי כ, ח-י) מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע, הנה בודאי שהצדיק ההולך בתומו [שמדבור ממנו בפסוק לפני זה] יש לו היתרון הגדול הזה, שאינו מתירא מן הדין המתעורר בחדשו, שהוא חדש תשרי, שאז המלך הקדוש יושב על כסא דין וכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון לקבל את גזרתם, ששופט כל הארץ יגזור עליהם כפי מעשיהם. והצדיק ההולך בתומו שכל מעשיו כהוגן וכשורה, לא יפחד שיגזורו עליו גזרות רעות, כי נגזרות על הרשעים בלבד ולא על הצדיקים ח"ו, כענין אמרו בסמוך: מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע. ומ"ש בלשון "מזרה", לפי שהרע כמו זר נחשב בעיניו של המלך הקדוש שהוא טהור עינים מראות ברע, ולכן ישיבתו על כסא דין, היא הגורמת שהרע כלה מאליו ובורח מפניו. ואם אינו בורח מעצמו, מבריחין אותו ודאי על ידי הכחות של הדין המתריסין כנגדו. באותו הזמן שאדון הכל רוצה לתקן את עולמו. ואלמלא שהוא מתעורר לעשות כן מדי שנה בשנה, בודאי שהעולם לא היה יכול להתקיים מפני תגבורת הרע והיה חוזר לתהו ובהו.

¹ הישיבה על כסא דין עושה שהרע כלה ובורח (מסתלק) כי הוא זר כלפי הופעתו ית'. או, שמבריחים את הרע על ידי דינים המתריסים כנגדו – עונשים. והישיבה על כסא דין הוא באותו הזמן שרוצה לתקן עולמו, מדי שנה בשנה.

מבאר איך יש כל כך רע בעולם אחר תיקון העולם של ראש השנה

אבל כאן יש להקשות קושיא עצומה: אם המלך הקדוש "מזרה בעיניו כל רע" מדי שנה בשנה, איך מצוי כל כך רע בעולם, בין בעוה"ז בין בכל שאר מעשים רעים של בני אדם שרובם מקולקלים. דע כי התירוץ לזה הוא, שאין הכתוב אומר "מכלה" בעיניו כל רע, אלא "מזרה", שר"ל מרחיק. והענין הוא, שמרחיק את הרע מן הקדושה, לפי שכל מגמתו היא לנקותה, להבדיל בין טהור לטמא שלא יהיה עירבוב של דרגין קדישין עם דרגין מסאבין. ולכן אפילו רשעים גמורים של ישראל נכתבים לאלתר למיתה, כלומר: שנדחים מיד אל הס"א דאיהי סטרא דמותא, כדי לנקות את הקדושה ולשמור אותה מן אחיזתם של החצונים, שלא תהיה להם שום טענה כנגדה, מאחר שלקחו חלקם ברשעים הגמורים שנמסרו בידם¹. ולכן אמר "מזרה" ולא אמר "מכלה", כי אין כליון חרוץ אל הרע, עד עת בא עת של תיקון העולם, אבל בין כך ובין כך די להרחיק את הרע מן הקדושה כדי למנוע את העירבוב.

אפילו הצדיקים עומדים באימה ויראה ברתת ובזיע ביום הדיןאע"פ שהם שמחים ובוטחים שיגזרו עליהם גזירות טובות

... ואמנם אעפ"י שכתבנו שהצדיקים 'שמחים' כשהמלך הקדוש יושב על כסא דין, כי הם בוטחים במעשיהם שיגזרו עליהם גזירות טובות ולא גזירות קשות ורעות כמו שגוזרים על הרשעים, מכל מקום אפילו הצדיקים עצמן 'אין להם להראות בעצמן שמחה שלימה', כי כבר ידוע שהקב"ה מדקדק בחסידיו כחוט השערה, ואדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ולכן גם הצדיקים עצמן ביום הדין צריכין לעמוד באימה וביראה ברתת ובזיע, כי בעולם השפל הזה שהוא מלא טמאות, איך יאמר ילוד אשה שטיהר את לבבו ואת מעשיו 'בטהרה

¹ 'נכתבים לאלתר למיתה' – כלומר שנדחים אל הס"א, והקדושה נקי מרע. וזה כללות ענין התיקון שנעשה בר"ה – הרחקת הרע מן הקדושה. (אמנם הרע נשאר קיים ועושה את שלו).

גמורה', שתהיה ראויה להתקבל ולהשתבח מן העליונים¹. וזהו ענין אמרו בסמוך: **מי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי**, כי יש באדם השכל והחומר, היצה"ט והיצה"ר, שהם סוד אבן ואבן איפה ואיפה, וזה מושך לצד הטוב וזה מושך לצד הרע, ואיך יאמר האדם ראוני שאני טהור, בעירבוב הזה שעוכר אותו תמיד 'ופוגם' את 'טהרתו', וכל 'פגם' כבר ידוע שהוא מתועב לפניו ית', לפיכך כתיב בסמוך: **אבן ואבן איפה ואיפה תועבת ה' גם שניהם** כלומר: שאפילו השכל והיצה"ט נעשים מתועבים בפני הקדושה, מפני העירבוב המטמא והפוגם, שילוד אשה אינו יכול להנצל ממנו בשום פנים. ולכן אפילו הצדיקים צריכין לפחד ביום הדין, וכל שכן הרשעים שכלם פגומים בין במחשבתם בין במעשיהם.

בטחון הצדיקים ביום הדין הוא מצד יוה"כ הבא המטהרם בטהרה

ואם תאמר קרא דא לא שביק חיים לכל בריה, שהרי אפילו צדיק גמור אינו בטוח במעשיו². דע כי האמת הוא בלי ספק, שאין הבטחה לצדיקים בעה"ז, כמו שאמרו רז"ל (ע"ו ב), ואין להם לבטוח על עצמם בשום פנים, מן הטעם הנ"ל. אבל יש להם לבטוח בקונם, שהוא 'יטהרם בטהרה' גמורה ויסיר כל הרע מהם, כי לא לחנם התחיל הענין: "מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע", שהרי הטהרה של דרגין קדישין והטהרה של הצדיקים כלא רזא חדא, ודא אשתלים בזמנא חדא, שהוא יום הכפורים, שהש"י מבטיח לישראל: כי ביום הזה יכפר עליכם 'לטהר' אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' 'תטהרו'.

¹ אע"פ שהוא צדיק, אמנם יתכן שמעשיו הטובים פגומים ואינם ראויים להתקבל מן העליונים, מחוסר 'טהרת הלב' שיש לו, וזה שמחייב גם אותו לעמוד באימה ויראה.

² כי אינו יכול להנצל בשום פנים מחוסר טהרת הלב, הגורם שגם מעשיו הטובים הם פגומים ומתועבים.

תכלית ישיבתו ית' על כסא דין – הוא להפריד העירבוב של טוב ורע

ממעשיהם של בני אדם על ידי הנסירה

ונמצא לפי זה, שאין לבטוח אפילו לצדיקים על קדושת עצמן, כי אם על קדושת היום שהתקין הש"י בכל שנה ושנה כדי להפריד את העירבוב ולהרחיק את הרע מן הטוב, שהוא סוד 'אבן נגף' מאבן יקרה, 'ואיפת רזון זעומה' (מכה ר' י) מאיפת צדק החביבה והישרה, שהעירבוב שלהם הוא מתועב לפניו ית', ולכן גזר להפרידו מדי שנה בשנה, ולתכלית זה ממש יושב על כסא דין במזל מאזנים, כדי לשקול מעשיהם של בני אדם ולהפריד על ידי הנסירה הידועה למשכילים, כל הטוב מן הרע וכל השקר מן האמת, ולא יהיה העירבוב של 'קו לקו צו לצו' שאמר הנביא (ישעיה כח, י), דהיינו "אבן ואבן איפה ואיפה" הנזכר כאן בענין; שהרי אבן רוא דשם ב"ן של הקדושה, ואם תנתח אותו לנתחיו בצורה כזאת: **יוד זה וזו זה עולה כמנין ק"ו**, כי ב' ווין נחשבים כאחת, בסוד: כי ישבו אחים יחדיו; והנסירה והניתוח הכל אחד, להפריד העירבוב של קו לקו, שהוא סוד "אבן ואבן". וכן איפ"ה עולה כמנין צ"ו, וז"ס: צו לצו, לרמוז אל העירבוב של "איפה ואיפה", שהנסירה ביום הדין כדי להפרידן שלא יהיו "תועבת ה' גם שניהם".

(משלי תנינא עמ' שלח)

*

הצדיק שמח ובוטח בר"ה אע"פ שאין לבו זך וטהור לגמרי

כי הקב"ה יטהרנו ביוה"כ

(משלי כא, טז) **שמחה לצדיק עשות משפט** - בכסה ליום חגנו, כי צדיקים נכתבים לאלתר לחיים, ומחתה לפועלי און, כי רשעים נכתבים לאלתר למיתה. ואין להקשות: מי ישמח, כי מי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי לשוויי לנפשיה צדיק. שהרי מי ששומר ברית ותורה נקרא 'צדיק' בלי ספק; ואם אין לבו זך וטהור לגמרי מפני העירבוב של טוב

¹ כל אות ה' הוא בצירור ג' ווין. אות ד' – ב' ווין. ביחד ט"ז ווין, עם ה' בגי' ק"ו. ראה ספר הליקוטים חלק א' עמ' קפ"ו בענין מלאכת 'הניתוח'.

ורע שיש בעה"ז, הקב"ה יטהרנו ביומא דדכיותא שהוא יום הכפורים, ולכן הצדיק ירון ושמה כי נכון לבו בטוח ה'. (משלי תנינא)

*

בגילוי פני ה' ביום המשפט נתקן כל מי שנמצא בקרבתו ית'

על ידי פשפוש במעשיו לפני יום הדין – מוציא את עצמו מכלל הרשעים

גמורים המרוחקים ממנו ית'

(משלי כ, ח-י) **מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע.** כבר ידוע שהענין מדבר על יום ראש השנה שאז המלך הקדוש יושב על כסא דין, וכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון 'להמתין אל גזרתו' ולידע מה תהא עליהם; ובגילוי בלבד, הוא מרחיק כל הרע, שאין לו כח לעמוד בפניו, כמו העטלף שאינו יכול להסתכל באור השמש ונסתר מפניו. וכונתו של החכם להזהיר בכל לכל אדם שיפשפש במעשיו קודם שיבא יום הדין, כדי שלא יהיה ח"ו מכלל המרוחקים ממנו ית' [והרע שלהם אינו מתרחק בגילוי בלבד של מלך יושב על כסא דין], כענין אמרם ז"ל (ר"ה טז, ב): שרשעים 'גמורים' נחתמים 'לאלתר' למיתה [מחמת ריחוקם]; וז"ש "מזרה בעיניו כל רע" כלומר: מי 'שכלו רע' דהיינו רשע גמור. ולכן יזהר האדם לפחות להיות מכלל הבינוניים שאינם נדחים לגמרי, אלא ממתנינים אליהם עד יום הכפורים, שאם יתן אל לבו להתקן בימים שבנתיים בעל הרחמים יקבלנו בתשובה, ולא יגזור עליו דחיה גמורה כמו שגוזרים על רשע גמור¹. ותראה שמלת מזר"ה הם אותיות מ"ה ז"ר, לרמוז על שם מ"ה שהוא מדת הרחמים שנעשה זר ביום הדין ומשתנה ממדתו ביום ההוא כנגד הרשעים

¹ **להמתין וכו'** – בהמשך אומר: "יזהר האדם לפחות להיות מכלל הבינוניים שאינם נדחים לגמרי, אלא 'ממתנינים' אליהם עד יום הכפורים". ולכ' כוונתו כאן, 'מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע' – מוסב על בינוניים, כי צדיקים נגזרים עליהם מיד גזירות טובות כנ"ל. ורשעים נחתמים לאלתר, א"כ 'מזרה בעיניו' וכו' קאי על בינוניים.

² **רשעים גמורים נחתמים לאלתר למיתה** – ר"ל שנגזר עליהם 'דחיה גמורה'.

גמורים שנכתבים לאלתר למיתה, ולכן אמר בלשון הזה "מזרה" דוקא שהוא מובן יפה במה שכתבנו. ואע"ג דתקיעת שופר מהניא לישראל – שהמלך הקדוש קם מכסא דין ויושב על כסא רחמים, מכל מקום הוא מנקה לשבים בלבד ואינו מנקה לשאינם שבים, ולכן: מזרה בעיניו 'כל רע' דהיינו רשע גמור שמחזיק ברשעתו ואינו רוצה לקבל תועלת הזמן של עשרת ימי תשובה לעזוב את מעשיו הרעים ולתקן את נשמתו.

אפילו צדיקים צריכים לפשפש במעשיהם ביום הדין

מפני פגם המחשבה המונע את התיקון

וּאִפִּילוּ הַצַּדִּיקִים צָרִיכִין לִפְשַׁפֵּשׁ הַרְבֵּה בַּמַּעֲשִׂיהֶם בְּיוֹם הַדִּין, כִּי שׁוֹפֵט כָּל הָאָרֶץ מִדְּקָדָק בַּחֲסִידוֹ כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה, וְאִין אָדָם צָדִיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחְטָא, כִּי לִפְחוֹת יֵשׁ לְכָל אָדָם אִיזָה פָּגֶם בַּמַּחֲשַׁבְתּוֹ, וְצָרִיךְ רַחֲמִים לִפְנֵי ית' שִׁיטְהַר אֶת לְבוֹ וַיִּזְכֶּה לִקְרַבַּת אֱלֹקִים וּלְתִיקוֹן הַגְּמוּר, וְז"ש בַּסְמוּךְ מִי יֹאמַר זָכִיתִי לְבִי טְהוֹרָתִי מַחֲטָאִתִּי שֶׁהוּא חָטָא הַמַּחֲשַׁבָּה שֶׁמוֹנֵעַ אֶת הַתִּיקוֹן. וְלִכֵּן הוּיָדוּי צָרִיךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אִפִּילוּ לַצַּדִּיקִים, וְכָל שָׂכָן אֶל הַרְשָׁעִים שֶׁצָּרִיכִין לְהַתְּדוּת בְּלֵב נִשְׁכָּר וְנֹדֶכָה כִּי אוֹלֵי עַל יְדֵי כֶךְ יִרְחֲמוּ עֲלֵיהֶם, כַּעֲנִין שֶׁנֶּאֱמַר: וּמִוֹדָה וְעֻזּוֹב יִרְוּחֶם.

גם הבינונים לא נכללים בקרבנות ית' בלי שיתקנו את עצמם

וְלֹא יִבְטְחוּ הַבִּינוֹנִיִּים עַל מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, כִּי צָרִיךְ לְהַסִּיר אֶת הַרְעִים, וְאִין לִילֵךְ לִפְנֵי ית' "בִּאֲבָן וְאֲבָן אִיפָּה וְאִיפָּה", דִּהִינּוּ בַּעֲרִיבּוֹב שֶׁל טוֹב עִם רַע, כִּי הַעֲרִיבּוֹב הַזֶּה תּוֹעֵבֶת ה', וְז"ס אֲבָן וְאֲבָן אִיפָּה וְאִיפָּה תּוֹעֵבֶת ה' גַּם שְׁנֵיהֶם. כִּי מִפְּנֵי שֵׁישׁ בִּכְנוּנֵי מִדּוֹת טוֹבוֹת וְרַעוֹת, לִפְיֶכְךָ יֵשׁ בָּהֶם הַעֲרִיבּוֹב שֶׁל הַקְּלִיפָּה עִם הַקְּדוּשָׁה דִּהִינּוּ "אֲבָן וְאֲבָן", כִּי הַקְּדוּשָׁה סוּד אֲב"ן יִשְׂרָאֵל, וְעוֹלָה כַּמִּנִּין ג"ן סְדֵרִים דְּאוֹרִייתָא,

---

¹ שִׁיטְהַר אֶת לְבוֹ – לֵכ' כּוּוֹנְתּוֹ: בִּיּוֹה"כ, וְכִנ"ל בַּד"ה: בַּטְחוֹן הַצַּדִּיקִים וְכו'. וְכֵן מ"ש כֵּאֵן בַּעֲנִין הוּיָדוּי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם.

והקליפה סוד אבן נגף וצור מכשול. וכן "איפה ואיפה", כי איפה" עולה כמנין א"ל אדנ"י המאיר בעשיה הקדושה, ומאורה משפעת גם כן אל העשיה הטמאה לתת לה חיות ושפע כל זמן שהיא צריכה להתקיים בעולם למהוי רצועה לאלקאה בה חייביא, ולכן גם את זה לעומת זה עשה האלקים, וז"ס "איפה ואיפה". והבינוניים צריכין לתקן את עצמן בתיקון הגמור שכל המדות שלהם יהיו טובות, ולא יתראו ביום הדין לפניו ית' בעירכוב של טוב עם רע, כי "תועבת ה' גם שניהם"¹. (משלי תליתאה כת"י)

*

בתוך עמי אנכי יושבת - שאינה רוצה להטריח את בוראה בתפלות
ובקשות פרטיות לצורך עצמה

כי די לה להתפלל עם הצבור ויגזור עליה השי"ת מה שיגזור כי הכל
לטובה

(מלכים ב, ד, יג) **היש לדבר לך אל המלך**, פירשו רז"ל שהיא ראש השנה שהמלך העליין יושב על כסא דין, אם היא צריכה שהנביא יתפלל בעדה. והוא פירוש מוכרח, שאם כונתו אל המלך התחתון, כבר ידע אלישע שהיה מלך רשע ואין ממנו שום תוחלת של טובה. אבל בענין אמרו 'או אל שר הצבא' רבותינו לא פירשו כלום, ולכן אמר לי לבי, דדא מלכותא קדישא שנק' 'שר הצבא' לפי שכל זיינין דמלכא קדישא מסורין בידה, ולית פירודא בינייהו ח"ו. שאם תאמר - לאיזה מלאך, או למט"ט או למיכאל או לגבריאל, כבר ידוע שאין להתפלל אל המלאכים כי אם אל השי"ת לבדו, וגם אין לומר להשביעם, כי הצדיקים אינם נזקקים בעסק ההשבעות ח"ו, וא"כ צריך לומר כמו שכתבנו להתפלל אל המלך הקדוש או אל שכינתו הקדושה שהכל אחד. ומצינו כמה פעמים שדהע"ה נתפלל אל שם אדנ"י דיקא דאיהו

¹ לכ' יוצא מכל ביאורי משלי על הפסוק 'מלך יושב על כסא דין' וכו' – שדין ר"ה הוא על הבינונים. וצריך לפשפש במעשיו לפני ר"ה, להיות מכלל הבינונים.

רזא דשכינתא, וכל שכן שהיא דבקותן של הנשים, ונאה להתפלל אליה שתעזור להשלים כל צרכיה של האשה הזאת, ולכן אומר לה 'היש לדבר בשבילך אל המלך או כל שר הצבא' שהוא מוכן יפה במה שפירשנו. והיא השיבה אל הנביא ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת כלומר: שאינה רוצה להטריח את בוראה בתפלות ובקשות פרטיות לצורך עצמה, כי די לה להתפלל עם הצבור, ויגזור עליה השי"ת מה שיגזור כי הכל לטובה. וכל שכן שהיא לא היתה צריכה אל הפרנסה שהוא העיקר, כי השם הממונה על הפרנסה שהוא חת"ך שעולה כמנין בתו"ך, כבר משפיע לה בריבוי, והיא כבודה וחשובה בקרב עמה מפני עושרה. ובמלות האלו 'בתוך עמי אנכי יושבת' נרמז ודאי כל מה שפירשנו. (מלכים תנינא כת"י)

*

1השכינה כשהיא בבית המלך אינה צריכה תפלה ותחנון

(תהלים נה, א-ב) **למצנח בנגינות משכיל לדוד האזינה אלקים תפלתו ואל תתעלם מתחנוני.** זה הענין מדבר על הצדיק המברר כשהוא עומד בתוך הקליפות בקרב צרה, ולכן הוא מבקש מאת 'אלקים עליון' שהוא סוד הבינה, בחינת 'האזן' ממש, שיאזין לתפלתו – רזא דדרגא דיליה, כענין שנאמר: ואני תפלה. וענין שאמר שאחר כך "ואל תתעלם מתחנוני", לפי שהשכינה כשהיא עומדת במקומה בתוך הקדושה, אז היא שואלת את צרכיה דרך שאלה בלבד, כמי ששואל את שלו ואינה צריכה לתפלה ותחנון, שהרי ממילא כבר ידוע שאין בית המלך חסר כלום. אבל כשהיא עומדת בתוך הקליפות, בודאי שהיא צריכה לתפלה וגם לתחנון כעני השואל על הפתחים. והטעם הוא, לפי שהיה מן הראוי שלא תקבל המאומה מן השפע בתוך הקליפה, כדי שלא יאבד שם ולא יאָפֶּל מן החצונים שאינם ראויים ליהנות משפע הקדושה. אלא

¹ ראינו לנכון לצרף ליקוט יסודי בענין התפלה (אע"פ שלא מדובר בו על ר"ה).

שצריך על כל פנים שזאת עניה סוערה תקבל את מזונותיה אם מעט ואם הרבה תאכל, ותחיה ולא תמות, ולכן היא 'מתפללת ומתחננת', כדי שלא יתעלם המשפיע לגמרי, ויתגלה 'קצת' בכח התחנה, כי עזה כמות אהבה¹, וזה סוד "ואל תתעלם מתחנתי". (עת לחננה ג, עמ' 260)

*

דוד המלך אומר שלולי זכות התורה שעוסק בה לא היה עומד בדין בראש

השנה

"למשפטיך עמדו היום" בסימן הידיעה, זהו יום ראש השנה² שהכל עומדים למשפטו, בין דרגין קדישין בין דרגין מסאבין, כי היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם ומי לא נפקד כיום הזה, וזהו ענין אמרו: "כי הכל עבדיך". והמלך נידון תחלה, כענין אמרם ז"ל (ר"ה ח, ב): לעשות משפט עבדו בתחלה והדר משפט עמו³. ואלמלא זכות התורה שהמלך עוסק בה ומחזיק בעץ החיים, כמעט היה אובד ביום הדין מפני הקטרוג הגדול של החצונים, שכל מחשבותם תמיד כנגד ההוא דרגא תתאה, רזא דמלכותא קדישא שהמלך נשרש בה, ומפני זה אי אפשר שלא יחטא, והחטא גורם את הקטרוג. והתורה צווחת: אשר נשיא יחטא⁴, לפי שיודעת את אונסו, כי אשת איש נפש יקרה תצוד. וברזא דא כתיב בסמוך: לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, "אז" משמע ביום הדין. (עת לחננה ב, עמ' 110)

¹ כי עזה כמות אהבה – הקצת שפע יגיע גם למקום המות – הקליפות, מתוך אהבתו ית', כמ"ש המחבר על פסוק זה בכ"מ.

² נכתב סמוך לר"ה שנת ת"ץ.

³ משפט עבדו תחלה – "המלך".

⁴ אשר נשיא יחטא – בלשון ודאי. (השווה ביאורו על פסוק זה בביאור ויקרא ד, כב).

מספר 'עבודת הקודש' פ' אמורענין הדין דר"ה – קשור עם היותו תחילת חדשי הערב והחיצוניםמבקשים טרף – דינים קשים מתוך קטרוגם

והנה עד כאן הזכיר את המועדים הבאים בבקר של השנה [חג המצות ושבועות], שנצטוו כדי לעורר את החדש. מכאן ואילך הוא מזכיר את המועדים הבאים בתחלת הערב [בתשרי] של השנה, שנצטוו כדי להכניע את הדינים שלא יתגברו כל כך בעת שליטתם. כי הערב של השנה הוא כמו הערב של היום, שעליו נאמר: תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער הכפירים שואגים לטרף וגו'. ולכן היום טוב הראשון של 'תחלת' ערב השנה¹, הוא יום תרועה, כדי לשבר את הדינים, כד"א: תרועם בשבט ברזל וגו'. וגם הוא יום הדין, שבו נידונים כל באי עולם לתת חלקם אל הדינים הקשים, שהם הכפירים השואגים לטרף². ועל ידי החלק הניתן אליהם מסתלקים מן הקדושה, ויחדלו משאגתם, שהוא תוקף קטרוגם המתעורר בעת שליטתם. וז"ש: וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש.

---

¹ בחדש השביעי – שמתחיל "ערב" השנה, "באחד" לחדש – בתחלת ערב השנה דייקא אז העולם נידון, כי 'הכפירים שואגים לטרף' – דינים קשים על בני אדם. (יתכן, שלכן שינה הכתוב וכתב קודם החדש ואח"כ היום, שלא כדרך המקראות, וכמו שעמדו על זה המפרשים, כי בזה גופא טמון טעם המצוה. וכבר העיר הרמב"ן: 'ולא פירש הכתוב טעם המצוה הזאת, למה התרועה, ולמה נצטרך זכרון לפני השם ביום הזה יותר משאר הימים, ולמה יצוה להיותו מקרא קדש כלל' עיי"ש. לפי פירוש המחבר תיבות אלו: בחדש השביעי באחד לחדש, הם טעם המצוה והתרועה.

² ב' ענינים קשורים זה בזה: א' – תחלת הערב שבו "תרמוש כל חיתו יער". ב' – "הכפירים שואגים לטרף" – לקבל חלקם, ולכן נידונים בו כל באי עולם – כדי לתת חלקם אל הדינים הקשים שהם הכפירים. וכנגדם ב' פעולות: "יום תרועה" – לשבר הדינים הקשים שלהם. ב' – לתת לחיצונים חלקם – כדי להשתיק שאגתם, קטרוגם, וזה על ידי שנידונים בו באי עולם. ועל ידי שמקבלים חלקם, "מסתלקים מן הקדושה ויחדלו משאגתם".

בר"ה המלכות עולה עד אי' ומכח זה נמתק הקטרוג מעל ישראל

יהיה לכם שבתון, שהמלכות דאיהי רזא ד"שבת" עולה עד אי' עילא דאיהי רזא ד"שבתון" לקבל ממנה תוקף הגבורות שעל ידיהן העולם נידון, ועל ידיהן גם כן נכנעים הדינים הקשים שלא יתגברו כל כך על ישראל בתוקף קטרוגם¹. וז"ש: **זכרון תרועה**, דהא באיתערותא דלתתא איתער לעילא, והשופר שתוקעים למטה הוא שמעורר את השופר העליון דאיהו רזא דבינה, לתכלית הנזכר. והנה כבר ידוע דאבא טמיר וגנוז בתוך אי', ולכן היום טוב הזה הוא: **מקרא "קדש"** על כל פנים², אע"פ שנקבע ליום של דין. וכל שכן שביום הזכרון הזה "מתעורר" הז"א לקבל כל המוחין שלו, בין מצד אי' בין מצד אבא, וחוזר וניעור על ידיהם כאיש אשר "ניעור" משנתו; וז"ש: **כל מלאכת עבודה לא תעשו**, כי אין רשות אל הקליפה להעביד את הקדושה ביום ההוא, שאדרבא "מתעורר" השרש העליון שלהם [ז"א שקיבל כל המוחין שלו], כי חלק ה' עמו, להנאתם ולטובתם. ולהניחם מן העבודה הקשה של החצונים אשר עובד בס' במשך כל ימות השנה שעברו³. וזה סוד "יהיה לכם שבתון", כי הדין המתעורר כנגד החצונים הוא שגורם מנוחה

¹ העולם נידון על ידי תוקף הגבורות שהמלכות מקבלת מאי' – "שבתון". ותוקף הגבורות האלו, מכניעים ("תרועה") ג"כ הדינים הקשים של הכפירים "השואגים" הנ"ל שלא יתגברו כל כך על "ישראל" בתוקף קטרוגם. וכל זה נעשה למעלה ע"י שופר העליון – גבורות אי' עילא הניתנים אל המלכות. הפעולה העליונה של השופר נעשה בכח אתערותא דלתתא – לכן השופר דלתתא הא רק "זכרון" תרועה, כי ענינו לעורר למעלה. רש"י פירש: זכרון תרועה – פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור לכם עקידת יצחק. (ראה רמב"ן באופן אחר). לפי המחבר: השופר שלנו למטה, הוא 'זכרון' לפעולת השופר העליון, שהוא מה שפועל המתקת הדין.

² **לכן היום טוב הזה** – יו"ט הוא אור אי', ואבא ('קדש') גנוז בתוכו, כידוע בארז"ל, לכן יו"ט ור"ה הם 'מקרא קדש'. וכל שכן **שביום הזכרון הזה** – מצד ר"ה, מתעורר הז"א לקבל כל המוחין בין מצד אי' בין מצד אבא, ולא רק גנוז בגויה, כמו בכל יו"ט.

³ **ולהניחם מן העבודה הקשה וכו'** – ראה להלן 'בענין פסוק 'תקעו בחדש שופר', ליקוט הראשון.

לישראל, שהמלך הקדוש מאיר את פניו אליהם ומעביר כל הקטרוגים מעליהם. דעל רזא דא כתיב: אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון¹.

על ידי מוספי ר"ה מקבלת המלכות הכח להכניע החיצונים ומיתוק הדינים לישראל

ומ"ש אחר כך: **והקרבתם אשה לה'**, אלו המוספים האמורים בחומש הפקודים, שעל ידיהם עולה האשה העליונה ואיתקריבת לגבי בעלה לקבל ממנו, בין תוקף הגבורות להכניע את החיצונים, בין מיתוק הדינים לרחם על ישראל ולתקנם בתיקון הצריך והשייך אל ההנהגה של אותה שנה. והכל על ידי תקיעת השופר, כי יש בו הקול הפשוט המעורר את החסד ואת הרחמים לישראל. ויש בו הקול השבור המעורר את הדין כנגד החיצונים. ('עבודת הקודש' ויקרא כג, כד-כה)

*

מספר שבטי יה פ' פנחס – מוספי היום

ב' פעולות נעשות ע"י השופר בתחלת הלילה של החדשים

א. והנה כשם שהס"א יוצאת וקופצת להתגבר בנשף בערב יום, שהוא עת התפשטותו של הדין הקשה, כך היא יוצאת ורוצה להתגבר בקטרוגה 'בתחלת' הערב של השנה שהוא בחדש השביעי² שהדין יוצא מנרתקו לדון כל באי עולם במאזנים לעלות [במזל מאזנים]. ולכן תשרי אותיות האלפא ביתא למפרע, שרומז אל הדין, אור חוזר ועיטרא דנוק'. והוא ממש כנגד חדש ניסן שנקרא חדש האביב, שבו האותיות כסדרן, הרומזים אל החסד, אור ישר ועיטרא דדכורא, והוא תחלת הבקר של השנה כדאמרינן לעיל (במוספי חג המצות). והרי שהאב

¹ **אשרי העם יודעי תרועה** – התעוררות בינה כנ"ל, ועי"ז: ה' באור פניך יהלכון – שהמלך הקדוש מאיר פניו אליהם ומעביר כל הקטרוגים מעליהם, כנלע"ד כוונתו.

² כנ"ל בריש פסוקי פ' אמור מספר 'עבודת הקודש'.

המרחם הקדים לישראל רפואה למכה, והתקין יום ראשון של חדש תשרי¹ שיהיה 'יום תרועה', כדי לשבר את כח הקליפה באותו הזמן עצמו שהיא יוצאת להתגבר בקטרוגה. וזהו ענין ה"תרועה" מלשון: תרועם בשבט ברזל וככלי יוצר תנפצם (תהלים ב, ט). כי על ידי שופר דלתתא איתער שופר דלעילא סוד הבינה, בגבורות שלה, לשבר את הקליפה; ולהכניס את המוחין אל הבנים היקרים ולהמתיק את הדינים ולפשט את הרחמים². וז"ש: **ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם**.

טעם השינוי במנין הקרבנות של ר"ה לשאר החגים

וטעם הבאת השעיר לחטאת

והנה למוסף היום לא היו מקריבין אלא ט' בהמות, 'לפשט' את המוחין ואת הרחמים בתשע ספירותיה. והפר שהוא כנגד הכתר אינו צריך³, לפי שכבר יש גילוי ממשלתה [בחי' כתר] במה שהיא דנה את העולם ומלכותו בכל משלה. אבל על כל פנים היה צריך השעיר לחטאת, כדי שתתפרש ממנה הס"א ותטול את חלקה, ולא תהיה לה שום יניקה בהמשכת הרחמים [כנ"ל 'ולפשט את הרחמים'] המתפשטים לישראל בלבד, ולא לחצונים שהם ילדי פשע זרע שקר ... וכל זה: **מלבד עולת החדש ועולת התמיד**. כדי שלא יגרע אליה התיקון של החודש בחדשו

¹ **יום ראשון של חדש תשרי** – כנ"ל הדיוק בפרשת אמור: 'באחד' לחדש השביעי – בתחילת הערב. אמנם כאן עיקר הדגש הוא על מ"ש "באותו הזמן עצמו שהיא יוצאת להתגבר בקטרוגה".

² לעיל בפרשת אמור כתב בענין המוספים דר"ה: המלכות מקבלת ממנו (אשה לה'): **בין תוקף הגבורות להכניע את החצונים; בין מיתוק הדינים לרחם על ישראל ולתקנם בתיקון הצריך והשייך אל ההנהגה של אותה שנה**. והם לכ' הב' הבחנות שכותב כאן: לשבר את הקליפה; ולהכניס את המוחין אל הבנים היקרים ולהמתיק את הדינים ולפשט את הרחמים.

³ כמו בקרבנות הקודמים (ר"ח פסח ושבעות) שהיו ב' פרים, ועי' נשלם מנין העשר – י' ספירות, כולל הכתר.

ושל יום ביומו, ותרועה במועדה ולא תגרע מחקה ח"ו. (ישבטי י-ה'
במדבר כט, א-ז, פ' פנחס)

אשרי העם יודעי תרועה

טעם השמחה כל יומו של ראש השנה

(תהלים פט, טו-יח) **אשרי העם יודעי תרועה וכו'.** בשמך יגילון כל היום - כל יומו של ראש השנה, אע"פ ש'מלך יושב על כסא דין' (משלי כ, ח), הם יושבים ושמחים, כמו שאמרו רז"ל. ולמה, לפי שבוטחים בצדקתך – שאתה תעשה צדקה עמהם, וזהו אמרו אחר כך: **ובצדקתך ירומו.** (כת"י שנת תפ"ג)

*

יודעי תרועה - יודעים לעורר הגבורות העליונות היוצאות מהשופר העליון

והם עצמם נתקנים באור פניו המאיר אל עבר פניהם

אמנם כבר ידוע שאין התיקון העליון נעשה¹ אלא בכח התעוררות התחתון, דהא באיתערוותא דלתתא איתער איתערוותא דלעילא. וזה סוד אמרו בסמוך: **אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון**, שהרי על ידי התרועה ממש נשברים כל החצונים המונעים את התיקון², כי תרועה הוא לשון שברון, כמו: רוע התרועעה ארץ. ואם כן אשריו של אותו העם 'היודע' לערוך את תרועתו כהוגן וכראוי, לעורר את הגבורות העליונות שיוצאות מן השופר העליון, שעל ידיהם משתברים כל חילין דמסאבותא שמתיצבים מנגד אל התיקון הקדוש. וגדול כחם של יודעי תרועה – 'שמתקנים ונתקנים', כי במדה שאדם מודד בה

¹ **שאינ התיקון העליון נעשה** – התיקון שביאר שם בפסוק לפני זה על הפסוק: 'צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך' – תיקון שנמשך מחסד אל של הדיקנא, ועל ידו נעשה השם שלם והכסא שלם, עיי"ש.

² **המונעים וכו'** – ענין סילוק המניעות ע"י השופר, מוזכר פעמים רבות.

מודדין לו¹. וכשם שהם מרימים כל המכשולים ומעבירין כל הקטרוגים לפנות דרך אל אור הפנים לצורך התיקון, כך זה האור ממש הוא שיאיר אל עבר פניהם, 'מהנים ונהנים' ממנו, ואין עוד דבר רע מתמצע ומעכב, וזה סוד אמרו בסיפיה דקרא²: "ה' באור פניך יהלכון", כי פועל אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו. ואין דבר שיהיה לו כח יותר גדול להסיר את המונעים ולהעביר את המסכים, כמו שיש אל התרועה, וברזא דא כתיב גם כן: וירא פניו בתרועה, שכבר פירשתי ענינו במקום אחר³. (תהלים קמא - עת לחננה, ג, 86)⁴

*

ישראל יכירו טבעו של השופר הגדול - שהוא להוציא הנשמות לחירות

לחזור מבחי' האחור לבחי' הפנים אשר שם הדבקות עם הקדושה

והנה כבר ידוע ש'ביום ההוא יתקע בשופר גדול', שקורא 'דרור' לישראל ודין ללוחציהם, וזהו הטעם שאמר בסמוך: **אשרי העם יודעי תרועה**, ואלו ישראל, שאז יכירו 'וידעו' מה טיבה של זאת התרועה⁵; שאינה אלא לטובתם להחזירם מן האחור שהיו בזמן הגלות, אל אור הפנים שיזכו בו בזמן הגאולה, וז"ש: **ה' באור פניך יהלכון**, כי זהו 'החירות' העיקרי של הנשמות לחזור מבחינת האחור אשר שם אחיזתם של החיצונים, אל בחינת הפנים אשר שם הדבקות השלם עם הקדושה. שלטעם זה התקינו בנוסח התפלה: תקע בשופר 'גדול' לחירותנו. והנה

¹ **ונתקנים** – ועל זה מוסב "אשרי העם" וכו', כי פועל אדם ישלם לו.

² **בסיפיה דקרא** – כתוצאה ממ"ש ברישא דקרא – "יודעי תרועה".

³ ראה להלן "בענין שופר" ד"ה: והנה ראוי לדעת.

⁴ יש לציין: ביאור תהלים שבספרי 'עת לחננה' (והוא רובו של החיבור) הוא פירוש קמא של רבינו על ספר תהלים. חלק גדול המובא מ'ספר הליקוט'ים, במקורו נכתב בתוך כתבי 'עת לחננה' כתבים של שנות תפ"ח-תצ"ב, ולא חזרו ונדפסו בתוך 'עת לחננה'. ראה 'פתח דבר' לספר 'עת לחננה', ששם מתבאר קשר ב' הספרים.

⁵ **'שאו' יכירו וידעו מה טיבה וכו' שהוא קורא דרור וכו'**, וזה שופר דלע"ל. לעיל בפ' התנינא פירשו על שופר דר"ה – "יודעי תרועה" – 'לערוך כהוגן וכראוי'.

מאחר שאין אחיזת החיצונים בבחינת הפנים, לפיכך יהיו תמיד ששים ושמחים, כי כל עצב מצד החיצונים כידוע. וז"ש בשמך יגילון כל היום. ולא עוד אלא שתהיה אליהם תמיד עלייה עם השכינה¹, שאז מצדק [מלכות בהיות בחי' דין] נהפכת לצדקה [צדקתך], על ידי ריבוי החסדים שימשכו אליה מלמעלה, וז"ש ובצדקתך ירומו. (תהלים תנינא)

*

היות ישראל נכללים במרכבה העליונה דע"ק

ממשיכים אליהם אור ע"ק ע"י תקיעת שופר

צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. סוד הענין נלע"ד, דאילין אינון ד' רגלין דרתיכא דע"ק. דהיינו 'צדק ומשפט' רזא דזו"ן שהם היותר תחתונים, ולכן אמר עליהם דאינון 'מכון' כסאו של ע"ק. 'חסד ואמת' רזא דאו"א שהם היותר עליונים, ולכן אמר שהם 'יקדמו פניו' של ע"ק; כי חס"ד עולה ע"ב שהוא השם המאיר באבא עילאה כידוע, ואמ"ת עולה כמנין ז' פעמים ס"ג שהוא השם המאיר באי' עילאה, וגם עולה כמנין אהי"ה פעמים אהי"ה, שכל אלו הם שמות המאירים באי' עילאה כידוע. וכונתו של המשורר בכאן - להזכיר את המרכבה העליונה שישראל זוכים להיות נכללים בה; ולהמשיך אליהם מן האורות העליונים של ע"ק על ידי תקיעת השופר ביום ראש השנה, ולכן אמר **אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון.** ובלבד שיכוונו בה כראוי, ולכן אמר 'יודעי' דוקא ולא 'תוקעי', כי הכל תלוי בכוונת התוקע (זח"ג, רלא, ב).

גם אמר 'תרועה' דוקא, לפי שהיא המשברת את הקליפות, ועל ידיה סילוק המונעים כדי להמשיך אליהם חסד ורחמים ביום הדין. וישראל בלבד מכל שאר האומות הם היודעים לעשות כן, וזהו הטעם שאמר

¹ **ב'צדקתך** – ביחד עם המלכות – 'צדקתך', **ירמו** - יהיה אליהם תמיד עלייה.

הכתוב עליהם: 'אשרי 'העם' יודעי תרועה, כי על ידי כך 'באור פניך יהלכון'.

בשמך יגילון כל היום, אעפ"י שהוא יום של דין; לפי שיודעים [יודעי תרועה] כי על ידי תקיעת שופר מושכים את החסד שהוא ימין מקרבת [יצדקתך] ומשלמת את עלייתם, וז"ש: **ובצדקתך ירומו. כי תפארת עוזמו אתה**, דהיינו שיעלו [ירומו] עד לשרשם שהוא 'תפארת' ישראל הכלול מב' עטרין חו"ג. וגם המלכות דאיהי רזא 'דקרן' תעלה עד הרצון העליון [ע"ק], וזה סוד: **וברצונך תרום קרננו. כי לה' מגננו ולקדוש ישראל מלכנו**, זהו הזיווג שלם פנים בפנים של המלכות [מגננו] עם המלך הקדוש. (תהלים תליתאה)

*

על ידי התרועה מסלקים כל המונעים וזוכים לקבל האור של הפנים
העליונים דעתיק יומין

ובכח אור עתיק יומין מתעלה השכינה לאי' עילאה - שופר

צדק ומשפט מכון כסאך, רזא דו"ה של השם הקדוש דאינון דרגין תתאין דכורסייא [מכוון] של עתיק יומין. **חסד ואמת יקדמו פניך** - רזא דו"ה של השם הקדוש דאינון דרגין עילאין דכורסייא של עתיק יומין. ונמצא דזו"ן ואו"א אינון רגלין דהאי כורסייא קדישא, בסוד: חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב (דניאל ז, ט). ולכן אמר "חסד ואמת יקדמו פניך" בגין דאו"א הם היותר קרובים אל הפנים של עתיק יומין. ולכן **אשרי העם יודעי תרועה**, אלו ישראל שיודעים הטעם למה נצטוו ממנו ית' לתקוע בשופר בראש השנה, כדכתיב: יום תרועה יהיה לכם; כי על ידי התרועה מסלקים כל המונעים וזוכים לקבל האור של הפנים העליונים, וזה סוד: ה' **באור פניך יהלכון**¹. ואעפ"י שהוא

---

¹ **יקו"ק** – זו"ן ואו"א אינון רגלין דהאי כורסייא קדישא דע"ק ('צדק ומשפט' וכו'), **באור פניך דע"ק, יהלכון** – על ידי התרועה מסלקים כל המונעים וזוכים לקבל האור של הפנים העליונים, כנלע"ד.

יום של דין, על ידי תקיעת השופר נהפך לחסד אליהם, וז"ש **בשמך יגילון כל היום**. ובצדקתך ירומו, דהיינו עליה עד לדרגין עילאין קדישין. שהרי ישראל אינם 'מתפארים' אלא באותו 'העוז' הנמשך להם משרשם העליון שהוא סוד 'תפארת' ישראל, וז"ש **כי תפארת עוזמו אתה**. ועל ידי האור של הרצון העליון [עתיק יומין] מתעלה ומתגדל 'הקרן' שלהם, דאיהו רזא דשכינתא תתאה שעולה עד שכינתא עילאה דאיהי רזא דשופר¹ כידוע, וז"ש **וברצונך תרום קרננו**. כי המלכות [ש] היא "מגננו" מתקשרת עם הת"ת דאיהו רזא דשם הוי"ה. והת"ת שהוא "מלכנו" מתקשר עם הכתר שהוא "קדוש ישראל" לפי שעיקר הקדושה נמשך משם דאיהו שירותא דדרגין, וז"ש **כי לה' מגננו ולקדוש ישראל מלכנו**. (תהלים רביעאה כת"י)

*

אפילו בר"ה אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו

ואף לימד את ישראל איך להנצל מתוקף הדין

... שאפילו ביום ראש השנה שכל בני בשר עוברים לפניו כבני מרון, הוא המתנהג עמהם בד' מדות הנזכרים בסמוך, שהם: צדק ומשפט חסד ורחמים [אמת], ואינו הולך בטרוניא עם בריותיו, וז"ש: **צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך**. ולא עוד אלא שהוא לימד את ישראל להנצל מתוקף הדין על ידי תקיעת שופר שמעורר את הרחמים, וז"ש: **אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון**.

*

מצד היות ר"ה יום טוב – זה מעוזם וחדותם של ישראל

בשמך יגילון כל היום, לפי שהוא יום טוב וחדות ה', היא מעוזם; ויש להם עליה עם המלכות² לדרגין עילאין קדישין שמאירים ביום טוב

¹ שופר סתם – באי'. שופר גדול – בא"א.

² **ובצדקתך** – ביחד עם 'הצדקתך' – המלכות, **ירומו** – לדרגין עילאין.

כידוע, וז"ש **ובצדקתך ירמו**; כי הת"ת הוא שרשם 'ועוזם' של ישראל; 'וכאשר מאיר הרצון העליון [ויברצונך] אל הת"ת אז הוא מעלה אותם עד 'רום המדרגות' [לכתר], וז"ש **כי תפארת עוזמו אתה וברצונך תרום קרננו**. כי השם המיוחד הוא שמגין עליהם מן החיצונים בזמן עלייתם, עד שיגיעו אל 'קדוש ישראל' שהוא הכתר ואין שם אחיזת החיצונים כלל ועיקר, וז"ש **כי לה' מגננו ולקדוש ישראל מלכנו**. (תהלים חמישה כ"ט)

תקעו בחדש שופר

מה שהאדם אינו יכול להשלים בעבודתו מובטח שישתלם בר"ה מצדו ית' (תהלים פ"א, ד-ו) תקעו בחדש שופר וגו'. סוד הענין הוא, לפי שעד עכשיו הזכיר התעוררות הגבורה שצריכה בכל השנה כלה כדי לשבר כח הקליפה, אך אפשר שלא יעלה בידו כי אם להכניע בלבד, ולא לשבר ולהכרית לגמרי. כענין אמרם ז"ל: יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום ואלמלא שהקב"ה עוזרו לא יכול לו. ולכן כדי שלא יתיאש האדם במשך שנתו [מצד יצרו המתחדש עליו] ולא ישוב הצדיק מצדקתו ח"ו, הרי שבא הכתוב ומבטיחו – כי 'הנה יום בא לה' (זכריה י"א, א) מדי שנה בשנה, והוא יום הדין 'בחדש הידוע' [בחדש], אשר בו "מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע" (משלי כ, ח)². אלא שצריך התעוררות התחתון 'גם' ביום ההוא בענין תקיעת השופר, ומיד מתעורר כנגדו השופר העליון להריע ולהושיע ולגרש את האויב ולהביא שבת מנוחה אל הצדיק המנוסה, שינוח מעצבו ומרגזו ומן

¹ (יתכן, שע"כ דיבר מצד היותו יום טוב. ובהמשך חוזר לענין פעולת השופר, עליה לכתר עם הת"ת.)

² ר"ל השלמת עבודת האדם – "שבירת" הקליפה, כי אין בידו כי אם "הכנעת" הקליפה, זה נשלם על ידו ית' בר"ה. ושבירת הקליפה הוא בחינת מנוחה ושבת אל האדם, מעבודתו הקשה כדלקמן.

העבודה הקשה אשר עבד בו. וזה סוד: ת'קעו ב'חדש ש'ופר שהוא ר"ת שבת, לרמוז אל הנזכר. ולא עוד אלא שאז באותו החדש, 'נשבר' כח הקליפה בעת התגברותה ממש, שהוא בר"ח עצמו שהלבנה מתכסה בו והדינים גוברים, וזה סוד: בכסה ליום חגנו. וזאת היא מפלה אל החצונים שאין אחריה תקומה, בהיותה ממש בעת התגברותם, ברזא דכתיב: לפני שבר גאון, ועוד כתיב: אם יעלה לשמים שיאו וגו'.

והענין הזה שנעשה ביום הדין הוא חק בל יושבת בלי ספק, שהרי קבע המאציל ית' יום א' מדי שנה בשנה להעיר משנתו את המלך הקדוש ולהחזירו לבחינת הגדלות, וזה סוד: כי חק לישראל הוא, ישראל, לי ראש. והיום הזה הוא חלתו ממש של כל השנה, דנטיל לגרמיה ההוא כהנא דבי עילאי, לתקן עולם במלכות שדי. וזה סוד: ח'ק ל'ישראל ה'וא שהוא ר"ת חלה. ולחדש את העולם בהנהגה המשובחת דאיהי רזא דמתקלא אנפין באנפין שנקרא "משפט" כידוע, וזה סוד: משפט לאלקי יעקב. (עת לחננה', ג, עמ' 716 ושם תיקון נ"ז עמ' 843)

*

השי"ת נתן חק השופר לישראל בתשרי להשבית קטרוג השטן המתעורר בראש השנה

והנה כבר ידוע שאין טוב כדבר בעתו, כמו שאמר החכם: ודבר בעתו מה טוב. לפיכך צריך השתדלות גדול להכניע את הקליפה בחדש תשרי, שהוא החדש הראוי אל הכנעתה על ידי תקיעת שופר בראש השנה שהלבנה מתכסה בו ואין לה אור כלל ועיקר; ואעפ"כ הוא "יום חגנו" מפני השמחה הגדולה שיש בענין הכנעת הקליפה, שהיא חושבת להתגבר על הלבנה העליונה מפני ההעדר של האור העליון, ואדרבא היא נכנעת ומתערבבת על ידי תקיעת השופר - שמושכת את הגבורות מאימא לברתא, והיא מתגברת על ידיהם להכניע את הקליפה ולשבר את כחותיה. וז"ש: תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו; שהרי

‘החק’ הזה של תקיעת השופר ניתן ‘לישראל’ דוקא ‘באותו החדש’ לפי שהשי”ת יושב על כסא דין לדון כל באי עולם. ואשרי העם יודעי תרועה, לערבב את השטן¹ ולהשבית את קטרונם, וז”ש: **כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב**². (תהלים תנינא)

*

ראש השנה הוא יום מועד כי מובטחים על העברת הקטרונים על ידי

תקיעת שופר

וכפרת כל העונות מדי שנה בשנה

תקעו בחדש שופר, זהו ‘חדש’ תשרי ‘ביום’ ראש השנה שהלבנה ‘מתכסית’ בו ועדיין אינה נראית, ובהיותו יום הדין, צריכין ישראל לתקוע בשופר כדי לעורר את ‘הרחמים’ העליונים. והוא יום מועד [יום חגנו] לישראל, לפי שהם מובטחים [‘חק’] ‘ברחמיו’ ית’ שעל ידי תקיעת שופר הוא יעביר מהם כל הקטרונים; ויוציא לאור ‘משפטם’ לכפר כל העונות שלהם מדי שנה בשנה, ולכן אמר: **בכסה ליום חגנו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב**. וכן כתוב בספר נחמיה, שאמר עזרא הכהן לישראל ביום ראש השנה ‘לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו’ ואל תעצבו כי חדות ה’ היא מעזכם’ (נחמיה ח, י).

---

¹ **לערבב את השטן** – כי חשב דוקא ‘להתגבר’ על הלבנה העליונה מפני העדר האור, ומניעת הקטרונם זה עירבובו.

² סיכום פירוש הפסוק: **תקעו בחדש** – תשרי, דבר בעתו, נצרך בזמן שהקב”ה יושב על כסא דין לדון כל באי עולם; **ב’שופר** – בכח השופר – שפעולתו היא המשכת גבורות אי’ לברתא, ועל ידיהם מתגברת להכניע ולשבר כחות הקליפה. **בכסה** – בר”ה שאין לה אור כלל, והקליפה חושבת להתגבר על השכינה מחמת זה, ואעפ”כ אדרבא הוא יום שמחה – **ליום חגנו**, שמחת הכנעת הקליפות ע”י השופר. **כי חק** של תק”ש ניתן ‘לישראל’ דוקא בחדש הכסה (אשרי העם יודעי תרועה), לפי שהוא הזמן של **משפט** ודין של **אלקי יעקב**, ונשבת הקטרונם ע”י השופר.

ויש עדות מפורסם ונאמן שהש"י מרחם על בניו ביום ראש השנה, שהרי בו ביום יצא יוסף מבית האסורים ונתקשרה עמו השכינה, וז"ש: **עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים**, כי הה' נוספת רומזת אל השכינה כידוע. ועל ידי מלכותא קדישא דאיתקשרת ביה, הכניע מלכותא דמסאבותא שהיא סוד 'ארץ מצרים', ולכן אמר: **בצאתו 'על' ארץ מצרים**, 'על' דיקא, ששיעבדה תחת ממשלתה של השכינה הקדושה, דהיינו שפחה תחת גבירתה. (תהלים תליתאה)

*

תקעו בחודש שופר – אפשר שתהיה שנה זו שנת הגאולה ע"י התעוררות

הרחמים

והנה כבר ידוע שבחדש תשרי נגזר ממנו ית' מה שעתיד להיות באותה שנה, לפיכך הזמנה מן המשורר לתקוע בחדש [שנגזר ממנו ית' מה שעתיד להיות] שופר בזמן הגלות, כדי לעורר את הרחמים, כי כל שנה ושנה אפשר שתהיה שנת גאולה אם יהיה זכות לישראל, וז"ש: **תקעו בחדש שופר**. ומ"ש: **בכסה ליום חגנו**, כי הוא מועד וראש חדש דאיתכסיאת סיהרא ואין לה אור כלל ועיקר. ומ"ש: **כי חוק לישראל הוא ר"ל**, כי המצוה הזאת לתקוע בשופר בראש השנה, הוא 'חוק' שצוה הש"י 'לישראל', לטובתם ולתועלתם כמו שכתבנו, כי מאחר שהיום הזה הוא יום המשפט שהש"י שופט כל הארץ [ויתכן קטרוגים], על ידי תקיעת שופר ישראל מעבירים מעליהם את הקטרוג. וזה סוד עירבוב השטן - שאינו קופץ בקטרוגו כנגדם¹, ולכן אמר: **משפט לאלקי יעקב**. ובאותו היום יצא יוסף מבית האסורים והשכינה דאיהי רזא 'דעדות' שרתה עליו, וז"ש: **עדות ביהוסף שמו בתוספת ה' דאיהי רזא דשכינתא**, והיא נתנה עליו הממשלה לשלוט בכל ארץ מצרים, וז"ש: **בצאתו על ארץ מצרים**. (תהלים רביעאה כת"י)

¹ עצם הדבר שאינו יכול לקטרג – זה עירבובו. השווה לעיל בביאור תנינא על פסוק זה.

על ידי תקיעת שופר נפתח פתח אל המלכות לקבל הרחמים גם בזמן

הכיסוי

ישראל תוקעין לעורר הרחמים ביום הדין ועי"ז מתפרסם שהוא עת

משפט לכל באי עולם

וענין אמרו **תקעו בחדש שופר**, כבר ידוע שהוא יום ראש השנה שהלבנה מתכסה בו, ועל ידי תקיעת שופר פותחין לה פתח לקבל את הרחמים העליונים, ועושין אותו יום טוב, וז"ש בכסה ליום חגנו. ומ"ש: **כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב** סוד הענין הוא, כי נמסר החוק הזה של תקיעת שופר לישראל ולא לעם אחר, לפי שהם צריכים בכל מעשיהם להשתוות אל ההנהגה העליונה, כי הם בניו ית', ועל ידיהם יתפרסם בעתו מעשה אביהם למעלה, שהוא יושב על כסא דין ועושה משפט 'לכל באי עולם'. והפירוש הזה הוא אמיתי בלי ספק, כי החק הזה של תקיעת שופר ביום ראש השנה הוא לרמוז 'לכל יושבי ארץ' כי ביום הזה "משפט הוא לאלקי יעקב" ולכן יפשפשו במעשיהם. 'וישראל' הם התוקעים¹ כדי לעורר את הרחמים ביום הדין. ועדות נאמנה על יום ראש השנה שהוא יום המשפט, שהרי בו ביום יצא יוסף מבית האסורים, ונתחברה עמו שכינה, וזהו ה' יתירה בשמו של יוסף, כדכתיב: **עדות ביהוסף שמו**. (תהלים חמישא)

*

עדות ביהוסף שמו וכו'. מה שאמרו חז"ל: כי בחדש תשרי מלך יושב על כסא דין - משפט לאלקי יעקב, עדות על זה 'שם ביוסף' שיצא מבית האסורים בראש השנה, כי אז הוציא השי"ת לאור משפטו ונטל את שלו בזמן הראוי לו. (כת"י)

¹ וישראל הם התוקעים – כי חק לישראל'.

עלה אלקים בתרועה

עליית דרגין קדישין - ע"י שופר עילאה

תשר"ת – עליית ז"א ותריין נוקבין

(תהלים מז, ה-ז) **עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר**. כבר ידוע שאין עליה לדרגין קדישין עילאין אלא בהתעוררות התחתון של בני אדם, דהא באיתערוותא דלתתא איתער איתערוותא דלעילא. וידוע גם כן שלא יתכן העליה כי אם על ידי גבורות אי' עילאה, שהם ממש המסלקים כל המונעים ומקימים את הנופלים. ואם כן צריך על כל פנים התעוררות התחתון "בקול שופר" דייקא, שהוא כנגד ההתעוררות העליון דההוא שופר עילאה דאיהו רזא דבינה, שעל ידו יוצאים העבדים 'לחירות', והבנים היקרים 'עולים' וחוזרים אל בית אביהם ואל חדר הורתם¹. ועל ידי ההתעוררות של השופר התחתון, מתעורר השופר העליון שכנגדו למעלה לקרוא לשבועים דרור ולאסירים פקח קוח 'להציל ולהעלות'. וזה סוד: **עלה אלקים בתרועה**, "אלקים" דא שכינתא, "תרועה" אוף הכי רזא דשכינתא². ואין עליה אל השכינה כי אם על ידי דההיא תרועה שהיא כנגדה ממש. "ה' בקול שופר", הוי"ה דייקא – סוד הז"א, ואיהו רזא דקול, ולכן צריך שיתעורר קול שופר כנגדו, שהיא סוד התקיעה פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה, רזא דחסד ורחמים. ועל ידי שתיים אלו הוא חוזר למקומו ואיתעטר בעטרוי, ברזא דכתיב: המעטרכי חסד ורחמים.

וענין אמרו בסמוך: **זמרו אלקים זמרו זמרו למלכנו זמרו**. ד' פעמים זמרו, כנגד הד' קולות תשר"ת. דאינון שברים ותרועה, לאסקא רזא דתריין נוקבין לאה ורחל. שברים לאסקא ללאה ותרועה לאסקא לרחל,

¹ והבנים היקרים – זו"ן. **עולים וחוזרים אל בית אביהם ואל חדר הורתם** – או"א. כנלע"ד. ('עליית דרגין קדישין עילאין' שפתח בו).

² יתכן שבהמשך דבריו בענין ד' פעמים 'זמרו' מפרש פרטיות עליית ב' נוקבין לאה ורחל ע"י התרועה.

דאינון דא לקבל דא ממש, ושתייהן נקראים בסוד אלקים כידוע. "זמרו למלכנו זמרו", דא מלכא קדישא שעליתו על ידי פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה כדאמרת לעיל. ולכן ב' פעמים "זמרו" ברזא דאמרן. ועל ידי תקיעת שופר – התעוררות הגבורות לכלות הקוצים מן הכרם ולהסיר המונעים לעשות דרך אל המלך¹. ולכן אמר בלשון "זמרו" שר"ל כרתו, מלשון זמיר עריצים כידוע. והיא הזמנה אל הד' בנים שדברה התורה כנגדם², שיסירו כל המונעים מן הד' עולמות, עד שיתוקן הכל בשלמות. וזה סוד גם כן של ד' פעמים "זמרו". (עת לחננה

ג, עמ' 37)

*

העליות דלעתיד לבא על ידי השופר הגדול

וכבר ידוע שהכתוב אומר: והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, והעליה נשלמת על ידי הקול של תרועה, וז"ש: **עלה אלקים בתרועה**, כי העליה של המלכות על ידי 'התרועה' שמשברת את הקליפות המתאחזים בה. אבל הז"א אינו צריך לכך כי אם אל 'התקיעה' שהיא 'קול שופר' סתם³, בסוד ימין מקרבת [תקיעה], ולכן אמר: **ה' בקול שופר**. ובשביל שהתרועה צריכה להפריד את החיצונים מן המלכות שהיה מקום אחיזתם, לפיכך אמר: **זמרו אלקים זמרו זמרו למלכנו זמרו**, שהוא מלשון זמיר עריצים כידוע, ועל ידי כך מלכותו בכל משלה, כי יסתלקו ממנה כל המונעים, וז"ש: **כ"י מ'לך כ"ל ה'ארץ א'לקים**, כי גם ר"ת של המלות האלו עולה כמנין אלקי"ם לרמוז אל הנזכר. ואולי שם אלקים הנזכר בפירוש, כנגד שכינתא תתאה שהיא המפורשת והמפורסמת, והנרמז בר"ת כנגד שכינתא עילאה דאיהי גניזא וטמירא. ומ"ש: **זמרו משכיל**, כי גם ביסוד שנקרא 'משכיל על

¹ לעשות דרך אל המלך – "למלכנו", על ידי "זמרו" – הסרת המונעים.

² ד' בנים – מלכות – ב"ן, של הד' עולמות, כמ"ש בכ"מ.

³ כנ"ל בליקוט הקודם.

דבר' יש אחיזת החיצונים, בסוד הערלה דחפייא לברית, וצריך לסלקה ממנו, כי אז יסוד ומלכות יתלכדו ולא יתפרדו. (תהלים תליתאה)

עלייתו של זו"ן בכח התרועה וקול שופר

... והמלכות [אלקים] עולה וחוזרת 'למקומה' בכח הגבורה שמשברת כל הקליפות, וז"ש **עלה אלהים בתרועה**. והת"ת גם הוא חוזר 'לאחר עילאה' דיליה על ידי הגבורות של הבינה שמסלקות כל המונעים, וז"ש ה' **בקול שופר**. לפיכך **זמרו אלקים זמרו** על עלייתה של המלכות, **זמרו למלכנו זמרו** על עליתו של המלך הקדוש. (תהלים רביעאה כתי")

*

עליית המלכות והזעיר בזמן תיקון העולם – על יד התרועה וקול שופר

והשלמת עלייתם הוא על ידי הזמרה

ומהו זה שאמר **יבחר לנו את נחלתנו** בלשון עתיד, והלא כבר נבחרה מימי קדם. אלא הענין הוא, לפי שישראל נקראים הבן הבכור של הש"י כדכתיב: בני בכורי ישראל, והבכור ינחל פי שנים דהיינו העה"ז והעה"ב, ולכן כל ארצות שבעולם יהיו שלהם, ונמצא שיהיו עליונים על כל גויי הארץ, וז"ש: **את גאון יעקב אשר אהב סלה**. והנה כבר ידוע שכל עלייה היא על ידי הגבורה, ולכן עלית המלכות דאיהי רזא דאלקי"ם אינה אלא על ידי 'התרועה', וז"ש: **עלה אלקים בתרועה**. אבל עליתו של הזעיר היא על ידי הגבורות העליונות של אי' עילאה דאיהי רזא 'דשופר', וז"ש: ה' **בקול שופר**. וז"ש: **זמרו אלקים זמרו**, להשלים עליתה של המלכות. **זמרו למלכנו זמרו**, להשלים עליתו של הזעיר שהוא המלך הקדוש; שבזמן תיקון העולם נעשה מלך על כל הארץ, וז"ש: **כי מלך כל הארץ אלקים**. ומ"ש: **זמרו משכיל**, כי היודעים לעשות תיקון אל השכינה כראוי על דרך אמת, הם הנקראים משכילים, כמ"ש בספר הזהר בכמה דוכתי, ובשביל שהתיקון שלהם הוא רצוי מאד לפניו ית' לפיכך כתיב 'זמרו משכיל'. ואין תיקון גמור ושלם אלא כשיהיה הש"י למלך על כל הארץ בין על ישראל בין על

אומות העולם, כי אז השם וכסאו שלם, ועל רזא דא כתיב: מלך אלקים
על גוים אלקים ישב על כסא קדשו, כי באותו הזמן נאספים כל העמים
לחסות תחת כנפי השכינה. (תהלים חמישאה כת"י)

בענין הנסירה¹

ביאור איך הנסירה נעשית ע"י החסדים - מים

בענין סוד הנסירה ארז"ל (זח"ג ע"ז ע"ב) שנעשה על ידי חסד, כי אתא חסד ופריש גזעין. והנה יש להקשות על דבריהם, ממה שנראה בחוש הטבע מעניני המציאות, שהרי לעולם הנסירה של איזה דבר, נעשה על ידי דבר אחר שיהיה קשה ממנו והוא דין, ואם כן איך יתכן אמרם ז"ל שהוא על ידי חסד, ואיך יובן שננסר קשה ברך. והנה התשובה על זה נלע"ד, כי הנסירה של זו"ן אינה כשאר נסירה בעלמא, שהרי הנסירה של הגופים הטבעיים הוא פירוד ממה שהיה דבוק מעיקרא, ולכן הנסירה על ידי דבר קשה, כי הוא לעשות פירוד, ולכן על ידי הדין המפריד. אך הנסירה של זו"ן היא לעשות דיבוק ממה שהיה נפרד מעיקרא מפני תוקף הדינים כידוע, כי אין פירוד יותר גדול

---

¹ הנסירה – תמצית ענין הנסירה שכלול מכמה הבחנות (פעולות) כתב רבינו רמח"ל 'בעשרה פרקים' – כללות האילן, פרק ה', ד' וז"ל: 'יוצאת אי' מז"א ומוחין בתוכה, ונה"י אבא מלובשים בה. נכנסים ובונים את הנוק' מתוקנת על ידיהם, וחסד נמשך לז"א שדוחה הגבורות שבאחוריו, וניתנים על ידיהם לנוק' וננסרה ממנו. נמצאת נוק' בנויה לשמאל וז"א לימין. חוזרים זה כנגד זה ונבנית לפנים. עליהם הוא אומר: ויבן ה' אלקים את הצלע ויביאה אל האדם. וראה פחו"ד סי' ע"ו (שערי רמח"ל עמ' רט). מה שכתב: וחסד נמשך לז"א שדוחה הגבורות שבאחוריו, הוא לכ' מ"ש בזהר באדרא: אתי חסד ופריש גזעין. ועל נקודה זו נסובין הליקוטים דלקמן. נראה מדברי רבינו בכ"מ להלן (וזה מנקודות החידוש שבסוגיא זו) - חסד דפריש גזעין הם המוחין דאי' שהנוק' מקבלת שלא ע"י ז"א, (ועי"ז היא נפרדת ממנו) ומוחין הם חסדים ומים. ועליהם אמר הזהר (ח"ג, עז, ב): אתי חסד ופריש גזעין. ולכן חוזר ומוכר שכתב הנסירה הוא בחי' מים, חסדים, רך וכו'. שיטות שונות יש בהבנת לשון הזהר הנ"ל, באיזה מצב, שלב, מדובר. ראה מסכת ר"ה (קיצור הכוונות עמ' ר"ב) פ"א, מ"ד, הערה ד"ה: שאלה ידועה וכו'.

יש לציין: 'הנסירה' המוזכר בספרי ח"ן וחסידות ובמיוחד בעניני ר"ה, המכוון יכול להיות על ענינים שונים שבמהלך הנסירה וכל אחד כשלעצמו נקרא בשם הכללי 'נסירה': סילוק המוחין, המשכת מוחין חדשים, דחיית הדינים מאח' לאח', ביטול דיבוק כותל אחד אב"א, והבאת פנים.

כהיותם אחור באחור, והייחוד הגמור הוא להחזירם פנים בפנים, כענין שנאמר "ודבק באשתו והיו לבשר אחד". וזה צריך לעשותו על ידי החסד כי הוא המיוחד.

וסוד הענין יותר בשלימות, כי החסד הוא מים והדינין המפרידים הם אש, והמים מכבין אותו, ואחר כך גזעין מתיחדין ונעשה הזווג השלם של פנים בפנים. והוא סוד אמרם ז"ל (סוטה יז.): איש ואשה זכו שכינה ביניהם לא זכו אש אוכלתן. כי אמרם זכו שכינה ביניהם, הם אותיות י"ה של איש ואשה כידוע, והם אותיות הראשונות של השם הנכבד שהם חסד גמור, ועל ידו נכבין הדינים ושלום ביניהם. לא זכו אש אוכלתן, והוא סוד האש של הדינין המעמידם אחור באחור ואין שלום, כי נרגן מפריד אלוף ועומדים אחור באחור שאין פירוד גדול ממנו. ועם זה יובן גם כן סוד מ"ש "כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכין אמונתך בהם" (תהלים פט, ג). שהרי עולם בשלמות הוא סוד זו"ן כחדא, ובנינו ותיקונו הגמור תלוי במה שיהיו פנים בפנים, וזה על ידי החסד, ז"ס "עולם חסד יבנה". ומפרש ענינו יותר בסיפיה דקרא במ"ש "שמים תכין אמונתך בהם", כי שמים הם סוד הזעיר, ואמונה היא סוד הנוק, ויכונו יחדיו זו"ן על ידי החסד והוא התיקון הגמור והבן. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקס"ו)

*

מימי החסד מפרידים החיצונים מעל הניצוצות הקדושות

... ואחר כך ריבוי החסד בסוף העליה - להפריד את החיצונים שהיו מתדבקים בניצוצות הקדושות¹ בעת הנהגת הגבורה שממנה יניקתם, וז"ס אמרו בסמוך: "ובחסדך תצמית אויבי" (תהלים קמג, יב). והחסד

¹ ראה עוד הבחנות בעין 'הנסירה', לעיל בעניני 'ראש השנה' ד"ה: 'תכלית ישיבתו ית' וכו', ענין הפרדת הרע מן הטוב ע"י הנסירה - חוסר הטהרה המתערב במעשיהם הטובים של הצדיקים. ועוד שם בד"ה: ביחוד דשמע"צ וכו' - שמשוה יסורי האדם (המברר) עם דיני הנסירה.

הם מים, ורזא דא: "וזרקתי עליכם מים טהורים" (יחזקאל לו, כה), ותראה במציאות שהקליפה מסתלקת מאליה מן האגוזים והשקדים וכיוצא בהם כשנותנים אותם במים ומתעכבים בהם כל צרכם. וזה סוד הנסירה בכל מקום, כמו שפירשתי במקום אחר. וברזא דא כתיב: "ובחסדך תצמית אויבי", שמשמעו תפריד, כי הוא הפך ל"תצמיד".

(ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקסז)

סוד קליפת נוגה וסוד הנסירה

הקליפה הרכה שבאגוזים ובשקדים ופירות כיוצא באלו, שמתבישת ונאכלת עם הפרי, היא סוד קליפת נוגה כידוע שנתקנת וחוזרת אל הקדושה. אבל על כל פנים כשם שאותה הקליפה היא קשה להתעכל, כך דומה בדומה אמרו רז"ל (יבמות מז:): שקשים גרים לישראל כספחת. וכשם שאותה קליפה מסתלקת בנקל כשמניחים את הפרי במים, ואז נוחה להתפרד, כך הקליפה העליונה מסתלקת מן הקדושה על ידי מימי החסד. וזה סוד הנסירה בכל מקום, דאיתא חסד ופריש גזעין, והבן הסוד הנחמד הזה כי על ידו תבין כמה רזין דאורייתא ודעת לנבון נקל. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקסט)

*

על ידי מימי החסד של הנסירה נמתקים הדינים הקשים

והנה ראוי לדעת גם כן שמתחיל תיקון המלכות ביום ראש השנה בסוד הנסירה על ידי החסד, ואז המברר שסובל את המשרה על שכמו בעול הכבד של החצונים שמכבידים את משאו, ביום זה מתמתקים דיניו הקשים בסוד הנסירה על ידי החסד. וזה סוד מ"ש בספר איוב (לג, כו): יעתר אל אלוך וירצהו וירא פניו בתרועה, כי "אלוך" הוא שם החסד כידוע, בסוד: אלוך מתמן יבא, והוא החסד המנסר וממתק את הדינים. ומאז הוא מתחיל לראות את פני האלקים ביום תרועה שהוא יום ראש השנה, ועל ידי התרועה עצמה שממתקת את הדינים, וזה

סוד: וירא פניו בתרועה¹. ולבסוף: וישב לאנוש צדקתו – ביום העצרת, שאז יש זיווג לאנוש עם 'צדקתו', רזא דדרגא דיליה של המברר. וכן לכל איש ואיש כפי מדרגתו ושרשו². וזה סוד: קויתי ה' שהוא ייחוד הדודים שנעשה בחדש תשרי והשם שלם. קותה נפשי, רזא דנפש דוד שמתייחדת עם דודה, כענין שנאמר: ויהי דוד בכל דרכיו משכיל וה' עמו. ולדברו הוחלתי, שהובטח על הנר הערוכה לו בשלמות בגמר מלאכתו. (יעת לחננה' ב, עמ' 250)

*

הנסירה מסיר כל המניעות – מימי התורה מכבים אש הגבורות

א. ויאספו כל העם כאיש אחד אל הרחוב אשר לפני שער המים, שנאספו שם ביום ראש השנה לשמוע את דברי ספר התורה מפי עזרא הסופר. ואולי שהמקום, הזמנה ורמז אל המכוון, כי היה יום דין, וכוונתם להמשיך את החסד כדי למתקן על ידי עסק התורה, וכבר ידוע שהחסד והתורה נמשלו למים. אלא שבהיותו יום דין היה צריך להזכירו, כמ"ש בכונות של ר"ה ע"ש³, וזהו ענין רחוב שער המים כמנין גבורה, והוא נתון "לפני שער המים", בסוד הגבורה שהיא כנגד החסד, זה לעומת זה ממש, כדי שהחסד ימתיק את הגבורה, בסוד אברהם שעוקד את יצחק, והמים המכבין את האש. וכאשר התקינו את המדות (חוי"ג) והכינו את המקום (רחוי"ב) לפי כונתם [לפני שער המים], אז מיד: ויאמרו לעזרא הסופר להביא את ספר תורת משה אשר צוה ה' את ישראל...

¹ על ידי הנסירה נמתקים דיניו הקשים – "יעתר אל אלוך וירצהו". ועל ידי התרועה "מתחיל" לראות את פני האלקים וכו' – פב"פ, "וירא פניו בתרועה".

² דיבר על ב' בחינות: המלכות, המברר, וכל איש ואיש כפי מדרגתו ושרשו. ומ"ש בהמשך: קותה נפשי – רזא דנפש דוד וכו' לכ' מוסב על ענין המברר, ובזה מיישב כפלות הפסוק של "קויתי קותה" שעמדו על זה כל המפרשים.

³ ראה להלן בביאור כוונות רי"ו.

ב. והנה יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק, כי עזרא הכהן כל מגמתו וכל חפצו להרביץ תורה ברבים, כדי לתקנם על ידי האורות שלה, וזהו שאמר: **ויביא עזרא הכהן את התורה לפני הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמוע**, שהם הקטנים שהגיעו לחינוך. **ביום אחד לחדש השביעי**, שהוא ראש השנה, כדי שבזכות התורה שלומדים על מנת לעשות, יהיו נכתבים לאלתר לחיים, ותתחדש ההנהגה לטובה בשנה ההיא לכל ישראל, שיסיר הקב"ה מהם כל המונעים, בסוד הנסירה כידוע.

ג. וגם בכאן חזר ואמר: **ויקרא בו לפני הרחוב אשר לפני שער המים**, לרמוז שכונתם היתה להמתיק כל הדינים [רחו"ב] של יום הזכרון על ידי מימי החסד ומימיה של תורה [שער המים]. ולכן עזרא הכהן קרא בספר התורה **מן האור עד מחצית היום**, שהוא מעת יציאת החסד עד הזמן שמתגבר ומתפשט בעולם, כי מן הצהרים ואילך כאשר ינטו צללי ערב, החסד הולך ומתמעט. (יחדות ה" ביאור נחמיה ח, א-ד)

*

ב' מהלכי כוונות הנסירה על פי המחלוקת אם בתשרי נברא העולם או בניסן

ענין המחלוקת אם בתשרי נברא העולם או בניסן, של ר' אליעזר ור' יהושע, האריכו בו בספר הכוונות ע"ש. וכדי שתבין סתום מן המפורש, דע כי בינה היא סוד הנשמה הכללית, זו"ן הם סוד רוח ונפש, ותיקון של ב' הבחינות האלו רוח ונפש תלוי בבחינה העליונה מהם שהיא הנשמה אם הבנים שמחה. והנה תשרי הוא סוד הרוח עם הו' קצוות שלו עד חדש ניסן¹, וניסן עצמו הוא סוד הנפש עם הו"ק שלה.

---

¹ כמ"ש האריז"ל מתשרי עד ניסן חדשים דכורא, מניסן עד תשרי – דנוק', הובא לעיל 'בעניני אלול' ד"ה: ענין מה שאמרנו.

ואם נאמר שבתשרי נברא העולם - סוד הרוח שנתקן תחלה מן הנשמה, בהיות הנפש טפלה אליו וגרועה ממנו [ולכן ההתחלה מן הרוח], וכן בעת תיקונו לוקחת [הנפש] כל הדינים שלו מן הראש ועד הרגלים, נמצא שדיניה רבים מאד¹. ואם בניסן נברא העולם - סוד הנפש שהיא נתקנת תחלה, אין עוד צורך לקחת דיני הזכר כלם מראשו ועד רגליו, שכבר נתקנה [היא עצמה בחדשי הקיץ] ודוחה אותם ויורדים אל הקליפות. אך אותם שמחציו ולמטה [של הרוח, הזכר], בעת הנסירה כי שרשה מחציו ולמטה של הרוח כידוע, אותם צריכה ליקח כדי שישאר הרוח בסוד חסד בלבד, והיא תוכל לחזור אליו פנים בפנים וישתלם הזווג. ואותם של עת הנסירה נמתקים ביום הכפורים², ואח"כ בחג העצרת נשלם הזיווג של רוח ונפש לגמרי.

ואם בתשרי נברא העולם - סוד הרוח, הנה הנפש לוקחת כל דיניו מראשו ועד רגליו, וננסרים הדינים של ראשו אל ראשה בסוד הפנימיות ביום ראשון של ר"ה, וביום שני של החצונות מראשו אל ראשה, והוא סוד הנשמות ביום ראשון והעולמות ביום ב'. ובעשרת ימי תשובה ננסרים הדינים מגופו שלו לגוף שלה. גם ביום ראשון

¹ כונתו: בגלל שהנפש טפלה לרוח, לכן בעת תיקונו של הרוח, לוקחת הנפש כל הדינים של הרוח. כנלע"ד.

² **נמתקים ביום הכפורים** – וז"ל רבינו (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקע"ו): והנה כבר ידוע סוד התיקון שנעשה ביום זה, הוא לקרב את הענפים אל שרשם העליון שהוא הכתר, וממנו טהרתם, כענין שנאמר "לפני ה' תטהרו", שהרי בתשעה ימים שיש קודם יום הכפורים, ננסרו כל הדינים של הזכר וניתנים אל הנוק', והיא מביאתן אל הבינה ביוה"כ, שכינתא תתאה לעילאה, לפי שהיא שרשם העליון. דדינין מיתערין מינה, ואין הדינים נכפין אלא בשרשם, עכ"ל. עוד שם עמ' תקע"ג וז"ל: סוד הימים אשר בין ר"ה ליום הכפורים, כבר ידוע שהם סוד נסירת הדינים מן הזכר לנוקבא דיליה, והיא כלה מלאה דינים. עד בא יום הכפורים שעולה אל הבינה, ושם במקוה העליון מתקדשת מטמאתה וטהורה לבעלה. אבל עדיין אינה ראויה להזדווג עמו עד שתתחזק ותסתעד בסוד הפנימיות, ותתנאה ותתקשט בסוד החצונות שהוא הלבוש המקיף.

ננסרים כל הדינים של הרוח וניתנים אל חלק העליון של הנפש שנקרא לאה לכן הוא דינא קשיא¹, וביום שני עד יום הכפורים ננסרים ממנו אל חלק התחתון של הנפש שנקרא רחל, כי כשם שבבינה סוד הנשמה יש עליון ותחתון סוד בינה ותבונה, כך בנפש סוד עליון ותחתון סוד לאה ורחל, כן ברוח סוד עליון ותחתון ישראל ויעקב, כן בחיה אבא וישראל סבא, וכן ביחידה עתיק יומין ואריך אנפין, והבן. והשאר של עניני הנסירה תבין מעצמך בכתבי האר"י זצוק"ל, והש"י יוציאנו מאפלה לאורה אכ"ר. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקסח)

*

בענין הנסירה דניסן ותשרי

... ודע כי יש ב' מיני נסירות וכנגדם ב' מיני גאולה, א' - הנסירה של דיני הנוק' וניתנים אל הזכר, שהם סוד דיני הנפש שניתנים אל הרוח². וז"ס הגאולה בחדש ניסן שהוא ראש השנה למלכים, והחדשים נוקבין מתחילין בו. ובו גם כן הגאולה לרחל שהיא סוד הנפש ברזא דאמרן. והב' היא הנסירה של דיני הזכר וניתנים אל הנקבה, שהם סוד דיני הרוח שניתנים אל הנפש, והנפש עצמה מיטהרת מהם ביום הכפורים כידוע. וז"ס הגאולה בחדש תשרי שהחדשים דכורין מתחילין בו. ובו גם כן הגאולה ללאה שמקומה באחורי הדעת של הז"א. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקסט)

*

ביאור ענין נסירה דכל יום ונסירה דעשי"ת

בענין השינה שהיא בלילה לכל באי עולם, כבר ידוע שהסוד הוא להעלות מ"ן לצורך הבנין, שהזכרים מעלים את המוחין שלהם לצורך

¹ הבנה חדשה בענין נסירת לאה ביום ראשון, שכבר תמהו בזה המפרשים, וכן בקיצור הכוונות, כי הרי לאה לא עומד אב"א, ומה שייך נסירה בענינה.

² דיני הנפש שניתנים אל הרוח - לא מחוור איך מתיישב עם ליקוט הקודם.

בנין הנקבות¹, כד"א "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו וגו', ויבן ה' אלקים את הצלע" וגו'. נמצא שהשינה היא לעולם לצורך הנקבות. והוא מכוון אל פשוטן של דברים, כי הבחינה הנוקביית היא החלושה, שצריכה להבנות מחדש אחר שיגיעה עד זמן קצוב. ולכן השינה לצורך הנפש, לא לצורך הרוח שאינו עומד אפילו כרגע, כי סביב סביב הולך הרוח ואל סביבותיו שב הרוח. גם תראה שהגוף הוא נוק' לגבי הנפש, והשינה גם היא לצורך הגוף, כדי שינוח ויבנה מחדש בכל יום ויום, בשביל שיוכל לסבול את יגיעותיו, מזה הטעם - "חדשים לבקרים רבה אמונתך" (איכה ג, כג). והנה אחר שנבנית הבחינה הנוקביית על ידי השינה, אז מנסרים אותה על ידי החסד כידוע, מן האחור של הזכר, ומביאין אותה אליו פנים אל פנים, כדי שיזדווג עמה וימתיק את דיניה, על ידי החסדים שלו שנותן לה בסוד הזיווג. וזאת הנסירה היא נעשית בכל חצות לילה של כל ימות השנה בלי ספק.

ולפי זה יש לדקדק: מהו ריבוייהו של הנסירות הנעשות בעשרת ימי תשובה, מן הנסירות האלו של כל ימות השנה, ולמה יש כח בידן לתקן את העולם יותר משאר הנסירות. והתשובה על זה, כי בכל ימות השנה ענין הנסירה אינו נשלם אלא בחסד מועט, המספיק להפריד את הנקבה מן האחור של הזכר כדי להביאה אליו פנים אל פנים, בסוד: אתא חסד ופריש גזעין. אך לא שיתעורר כח גדול שיספיק לתת אל הנוק' כל הדינים של הזכר לתקן את העולם, כמו שנעשה בעשרת ימי תשובה, שבהם 'מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע' (משלי כ, ח). וזה סוד הענין בלי ספק, ודעת לנבון נקל. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקסט)

*

¹ כמ"ש בכ"מ בארז"ל.

החסד – המים, המנסר הם המוחין דא' שמקבלת הנוק' מא' בזמן

הנסירה

אחר כך מקבלת כח הדין מז"א לדון את העולם

בענין מ"ש "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט). הסוד הוא מכוון אל פשוטו ממש, שהרי המים הם כמראה המראים את הפנים לפני האדם המסתכל בהם, כך מימי החסד מנסרים זו"ן שהיו דבוקים מגביהם, ומחזירים אותם פנים בפנים כידוע. שהרי סוד הנסירה אינו אלא הסתלקות המוחין מן הזעיר לצורך נוק', שאז נכנסים המוחין על ידי אי' בתוך הנוק', ואינה צריכה עוד לעמוד דבוקה מאחורי הז"א, שיש לה כח לעמוד בפני עצמה, והמוחין הם חסד כידוע, והחסד סודו מים, נמצא שהמים מחזירין ומהפכין הפנים לפנים. אלא שעל ידי הנסירה, הנוק' נשארת בכל הדינים¹, לפי שהיא בסוד דין ונדבק מין במינו. והזעיר נשאר בכל החסד, כי נדבק בו, לפי שהוא בסוד חסד כידוע, והמוחין חוזרים אל הז"א על ידי תקיעת השופר, ואז מזדווג בנוק' ונותן לה כח הדין - לדון את העולם, לפי שהם ימי דין². וז"ס "מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע" (משלי כ, ח), כי הדין הוא לתכלית טוב - לסלק כל הרע מן העולם וישאר הטוב לבדו. וגם נותן לה כח חסד לסעוד ולכלכל את עצמה ולהמתיק את דיניה. ואמנם הלב שהוא סוד הבינה, מחבר "האדם לאדם" - סוד הז"א דאיהו רזא דמ"ה התחתון, מדביקו עם שם מ"ה

¹ נשארת בכל הדינים – יתכן, אחר סילוק מוחין דא' מנוק', והנוק' כבר ננסרה מז"א שעי"ז היה לה מיתוק החסד, לכן 'נשארת בכל הדינים', מצד עצם ענינה. והזעיר נשאר בכל החסד – המוחין החדשים שחוזרים אליו בתק"ש, כנלע"ד.

² ונותן לה כח הדין לדון את העולם – לכ' לפי זה, דין העולם הוא אחר המיתוק דשופר, וכידוע שגבורות אלו הם גבורות ממותקות, הממתקים דיני הנסירה, וכמ"ש בכוונות. ברם ראה לעיל בענין ר"ה בפסוקי פ' אמור שכתב: 'המלכות דאיהי רזא ד"שבת" עולה עד אי' עילאה דאיהי רזא ד"שבתון" לקבל ממנה תוקף הגבורות שעל ידיהן העולם נידון, ע"כ, וזה לפני החזרת המוחין דתק"ש, וצ"ב.

העליון, בסוד "מה שמו ומה שם בנו" (משלי ל, ד) - ו' ב', ואז בכפל מ"ה נעשה מל"ך, ומלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקע)

*

בענין ג' ספרים נפתחים

חיי הנפש והגוף הוא הכתיבה בפנימיות וחיצוניות הספר

ענין מה שאמרנו רז"ל (ר"ה טז:): שג' ספרים נפתחים בר"ה אחד של צדיקים גמורים ואחד של רשעים גמורים ואחד של בינוניים, צדיקים גמורים נכתבים לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבים לאלתר למיתה, והבינוניים תלויים ועומדים עד יוה"כ. והנה יש לדקדק על זה, אם כוונתם ז"ל הוא לחיי הנפש או לחיי הגוף. שאם הוא לחיי הגוף, הלא אנו רואים בעינינו כמה רשעים גמורים שעתקו גם גברו חיל כי אין חרצובות למותם ובריא אולם, ואדרבה כמה צדיקים גמורים או לפחות בנויים הרבה שמתים מדי שנה בשנה. ואם הוא לחיי הנפש בלבד - חיי הגוף מתי נגזרים, כי זכר כל היצור בא לפניו ית' ביום זה בלי ספק. והתשובה על זה לענ"ד, כי שניהם חיי הגוף וחיי הנפש נגזרים ביום זה, כמו שכתב הרב הקדוש בספר הכוונות ובחילוק רז"ל, ואין להשיב על דבריהם שהם דברי אלקים חיים, ולענין מה שאמרנו - שהרי כמה רשעים חיים וקיימים, וכמה צדיקים נפטרים מן העולם. הרשעים שחיים וקיימים יהיה הטעם, שכבר נכתבו לחיי העוה"ז שהם חיי הגוף, והוא סוד הכתיבה בחיצוניות הספר שהוא היסוד, ונמחקים מחיי הנשמה שהוא סוד פנימיותו. ונהפוך הוא לבינונים שנכתבים לחיים בסוד הפנימיות שהוא סוד חיי העוה"ב, ובחיצוניות נכתבים למיתה שהוא סוד העוה"ז לטובתם. והרשעים שנכתבו לחיי העוה"ז, הוא בסוד מ"ש "ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו" (דברים ז, י).

חיי הנפש והגוף הוא הכתיבה בזווג עליון ותחתון – או"א וזו"ן – עוה"ז

ועוה"ב

או אפשר, שסוד הכתיבה לחיי הנפש, היא הכתיבה בזווג העליון של או"א שהוא סוד העוה"ב, והכתיבה לחיי הגוף, היא בסוד הזווג התחתון של זו"ן שהוא סוד העוה"ז. ואפשר שיהיו שניהם כאחד טובים, כי הזווג התחתון הוא חיצון לערך העליון שהוא הפנימי, בסוד בתי בראי ובתי גואי. ושניהם נרמזו בפסוק אחד "חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי" (איוב י, יב). "חיים וחסד עשית עמדי" הוא סוד חיי העוה"ז [זיווג תחתון דזו"ן], והוא חיות הגוף שהוא סוד העשיה, זה אמרו: "עשית" עמדי. "ופקדתך שמרה רוחי" סוד חיי העוה"ב, כי תלוי בענין הפקידה שסודו זיווג או"א, כי חצוניות יסוד אבא הוא אחוריים של שם ע"ב שעולה פק"ד, הנכנס בפנימיות יסוד אי', ועל ידו נשלם הזווג העליון דלא מתפרש לעלמין, זה סוד לשון ה"שמירה" שמשמע תמיד בלי הפסק, כדי שלא יחטא ואשם הרוח שהוא סוד הפנימיות, ויזכה לחיי העוה"ב. והוא סוד גם כן מ"ש (איוב ז, יח): "ותפקדנו לבקרים" שהוא סוד הזווג הנזכר של או"א, ולכן "לרגעים תבחננו" כבחון את הזהב, כדי שיזכה לסוד הזיווג העליון ולא יתפרש הימנו. וחזקיהו המלך שנגזרה עליו מיתה בתרין עלמין - "כי מת אתה ולא תחיה" (ישעיה לח, א), כשבטלה גזרתו בכח דמעות עיניו, ונכתב לחיים בב' עלמין הודה לו ית' בלשון הזה: "חי חי הוא יודך" (שם יט) שמשמע חיותו בתרין עלמין. (ספר הליקוטין ח"ב עמ' תקסא)

תקיעת שופר

סוד השופר – מלחמת הקדושה עם החיצונים

א' "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (עמוס ג, ו). סוד השופר, דע שהיא הקדושה שיוצאת להלחם עם החיצונים, ונכנסים המוחין בזעיר ואיתתקן איהו ונוקבין דיליה, להכניע הצר הצורר ולגרשו מגבול מושבותיהם. ובתחלה מתעורר קו הימין שלו שהוא סוד התקיעה וסוד מוח החכמה, ומושך עמו ג' מוחין הנשארים, והם ד' פינות המלחמה שנערכים ויוצאים מחנה על אויביהם. והוא סוד אמרם: שבתקיעה הראשונה כל הד' מוחין מקיפין על ראש הז"א. ואחר כך שברים הוא סוד הקרן השמאלי שמתחיל לחרוץ המלחמה, כי כן החלשים הם המתחילים להתגרות במלחמה ולבסוף הגבורים הם המנצחים, והוא סוד בינה וגבורה שנכנסים בקו שמאל של הז"א, ואחר כך תרועה, סוד הקרן האמצעי שמתעורר להלחם אחרי השמאלי. עד שבתקיעה אחרונה גם הקרן הימני נאזר בגבורה ונכנעים האויבים לגמרי, והוא סוד שנשלמו המוחין בזעיר ונכנסו בו כל ג' קוים ימין ושמאל ומכריע.

וסוד הענין נרמז במ"ש: "ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף יצריח על אויביו יתגבר" (ישעיה מב, יג). "ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה" הוא סוד התקיעה הראשונה שהמלחמה מתעוררת ונערכת, והוא סוד המוחין - למקיפים בראש הז"א. "יריע" סוד התרועה - רחל שיוצאת להלחם, וקו האמצעי עם השמאל, והוא סוד אמרו "יריע אף יצריח" - רחל ולאה, קו האמצעי עם השמאל.

---

¹ צירפנו ב' ליקוטים, וחלקנו אותם לסעיפים, ואח"כ סדרנו אותם בקצרה על דרך כוונה למעשה (כלי להיות צמוד ללשון המחבר).

רבינו מבאר כוונת התקיעות בענין עריכה ויציאה למלחמה נגד החיצונים, ומשוה ענינם עם כוונת האריז"ל בענין תשר"ת.

ואמרו בסיפיה דקרא "על אויביו יתגבר" הוא סוד תקיעה אחרונה שנשלם הכל והקדושה מנצחת.

(ב) ועוד סוד סימן תשר"ת הוא, שהזעיר מתעורר להלחם עם התרין נוקבין דיליה לאה ורחל, והוא סוד כניסת המוחין בו ובהן. תש"ת, לאה לבדה שהוא דינא קשיא, והוא סוד מ"ש "ואת לאה וילדיה אחרונים" (בראשית לג, ב). שמשמע אחרונים לו, כי הוא יצא ועבר לפנייהם. "ואת רחל ויוסף אחרונים" - סוד סימן תר"ת שהוא האחרון. ובתורה לא נזכרה כי אם תרועה - "יום תרועה יהיה לכם" (במדבר כט, א). לפי שהנוקבא רחל היא עיקרה של בית וכל כלי זינו בידה, והיא הרומסת את גאות החצונים, בסוד "קומי ודושי בת ציון" (מיכה ד, יג).

(ג) עוד דע, כי על ידי הפעם הראשונה של תשר"ת תש"ת תר"ת יוצאת הקדושה להלחם באצילות, על ידי הפעם השניה יורדת להלחם בבריאה, ועל ידי השלישית חוזרת למקומה באצילות, כמערכות המלחמה ממש, שכאשר נלחמו חוזרים למקומם.

עוד דע סוד אחר בענין התקיעות, כי השופר מורה מלחמה ומורה חירות גם כן כידוע, ואין חירות אלא על ידי התורה, ואין תורה אלא על ידי כניסת המוחין - הרי שבתקיעת השופר נכנסים המוחין וקוראים דרור מכל צרה ויגון, בזכות התורה שלומדים, על ידי כניסת המוחין. הרי שתקיעת השופר מורה מלחמה עם האויבים ומורה גם כן חירות מהם, "וה' נתן קולו לפני חילו כי רב מאד מחנהו כי עצום עושה דברו" (יואל ב, יא). (ספר הליקוטים ח"ב תקע"א)

(ד) והנה כבר ידוע שהמתקן צריך שיתעסק בב' תיקונים של תרין נוקבין, שהם לאה ורחל... ב' התיקונים של הב' נוקבין לאה ורחל. וכנגדם תוקעים הבבות בימי התיקון, של תשר"ת תש"ת תר"ת. כי סימן תשר"ת לתקן שתי אחיות יחדיו, שהם שברים ותרועה, לאה ורחל, דינא קשיא ודינא רפיא. והתיקון - על ידי חסד ורחמים שהם אל הצדדים, כי פשוטה

לפניה – סוד החסד, ופשוטה לאחריה – סוד הרחמים. ואחר כך סימן תש"ת לתקן את הגדולה לבדה על ידי התיקון הנזכר. ולבסוף סימן תר"ת, לתקן את הקטנה ולקשטה בפני עצמה על דרך הנזכר כידוע למשכילים. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקע"ג; וכן 'בעת לחננה' ח"ב עמ' 326)

[עריכת כוונות הנ"ל]

סוד השופר: הקדושה שיוצאת להלחם עם החיצונים. ונכנסים המוחין בזעיר ואתתקן איהו ונוק' דיליה להכניע הער העורר לגרשו מגבול

א – סימן תשר"ת

המלחמה 'מתעוררת' ונערכת – המוחין נעשים מקיפים בראש ז"א

תקיעה – קו ימין שנשאר מקיף על רישא דז"א, מוח חכמה, ומושך שאר המוחין שהסתלקו ונכנסו לנוק' – ד' פנות המלחמה שנערכים ויוצאים מחנה על האויב. (כולם מקיפים על רישא דז"א).

שברים – קרבן השמאלי החלש שמתחיל לחרוץ המלחמה (בינה וגבורה דדעת שנכנסים בקו שמאל דז"א)

תרועה – קרבן האמצעי – מתעורר להלחם

רחל שיוצאת להלחם – וקו האמצעי עם השמאל לאח

תקיעה – קרבן הימיני נאזר בגבורה ונכנעים האויבים לגמרי (נשלמו המוחין בז"א, כל ג' הקוים)

נשלם הכל והקדושה מנצחת

ב - תשר"ת תש"ת תר"ת - ז"א ותרין נוקבין

תשר"ת - ז"א מתעורר (כניסת המוחין בזו"ן) להלחם, בצירוף לאה ורחל, כניסת המוחין בו ובהם.

תש"ת - לאה לבדה, דינא קשיא

תר"ת - רחל (כלי זינה בידה והיא הרומסת גאות החיצונים)

ג' - ג' פעמים תשר"ת

פעם ראשון: תשר"ת תש"ת תר"ת - יוצא הקדושה להלחם באצילות

פעם שניה - יורדת להלחם בבריאה

פעם שלישית - חוזרת למקומה באצילות (כמערכי המלחמה שחוזרים למקומם)

ד - תשר"ת תש"ת תר"ת - תיקון ב' הנוקבין

תשר"ת - לתקן לאה ורחל, דינא קשיא ודינא רפיא. והתיקון ע"י התקיעות חסד - לפנייה, ורחמים - לאחריה

תש"ת - תיקון לאה לבדה, ע"י התקיעות לצדדים

תר"ת - תיקון רחל ולקשטה בפני עצמה ע"י התקיעות

ג' קלין של ג' הסימנים תשר"ת תש"ת תר"ת

הם סדרי המלחמה עם החצונים

מאורו הגדול של ע"ק אבדן וכליון חרוץ אל החצונים. וזה סוד מגערתך אלקי יעקב נרדם שר"ת 'מאין' דאיהו רזא דע"ק. 'ורכב וסוס' – זו"ן דההוא סטרא. וה' איש מלחמה שהוא סוד המכריע וממנו הכנעת האויבים והרנה לאוהבים, והוא סוד מ"ש: 'יבצור ר'וח נגידים נ'ורא שר"ת ירנן. "ונורא" רזא דאמצעייתא ממש. ומלת "יבצור" מלשון בצירה 'כבוצר על סלסלות' (ירמיה ו, ט). והמלחמה – ביום הדין ש'המלך יושב על כסא דין' ויהיב תלת קלין בג' סימנים תשר"ת תש"ת תר"ת. ונרמזו בקרא: רשע יראה וכעס בסימן תשר"ת. שיניו יחרוק ונמס בסימן תש"ת. ת'אות ר'שעים ת'אבד בסימן תר"ת שהוא ר"ת שלו, והוא גמר מלאכה וסוד האבדן, ולכן תאות רשעים תאבד. (יעת לחננה' א, עמ' 341)

*

כוונת תיקון נר"נ במלכיות זכרונות ושופרות

... וזה סוד: "ענני במרחב יה" (תהלים קיח, ה). כי מלת מרחב עולה כמנין נ"ר, וזהו התיקון בשלמות של הג' השילובים הידועים שעולים כמנין נ"ר, בסוד: "ערכת נר למשיחי" (תהלים קלב, יז). והם כל הג' תיקונים של נפש רוח ונשמה, ומיד אחרי תיקונם המצר נהפך למרחב. וז"ס גם כן של הג' סדרים מלכיות זכרונות ושופרות ביום המשפט אשר בו נעשה התיקון. כי מלכיות הוא סוד השילוב התחתון של הוי"ה ואדנ"י, זכרונות סוד השילוב האמצעי של הוי"ה ואלקי"ם, ושופרות הוא סוד הצירוף העליון של הוי"ה ואהי"ה, שכלם עולים נ"ר הערוך במרחב"ב. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקעג)

¹ מוסב על ב' פסוקים: מגערתך אלקי יעקב נרדם וסוס (תהלים עו, ז). יבצר רוח נגידים נורא למלכי ארץ (שם עו, יג). ומורים על 'מלחמה' של אבדן וכליון אל החיצונים מכחו של ע"ק.

תקיעות דר"ה הם מעין מצבי ירידת ונפילת הס"מ לעתיד לבוא

והנה כבר ידוע רס"מ חייבא איהו כבד כועס, וכעסו גדול בראותו עלייתה של המלכות ושל הצדיק, שגורמת ירידתו, בסוד: כשזה קם זה נופל, והיינו טעמא דקאמר: **רשע יראה וכעס**. ולפי שהרשע הזה חושב למנוע את העליות על ידי קטרוגו, ואינו יכול, לפיכך: **שניו יחרוק ונמס**, כאיש המקנא על טובתו של תבירו שאינו יכול למונעה, שהוא כועס בלבו ומרוב כעסו חורק את שניו, ורקב עצמות קנאה, שגורם רעה לעצמו בכעסו וקנאתו.

ואפילו בזמן הגלות (לעיל דיבר על לע"ל) סימנא מילתא היא בתקיעות של ראש השנה, כי בסימן **תשר"ת** מתחיל השטן להתערבב ולכעוס על הקולות הקדושים שמתעוררים כנגדו, וזהו: **"רשע יראה וכעס"**. בסימן **תש"ת** כעסו מתגבר שאינו יכול למונעם אבל כחותיו מתמוגגים ולבו נמס, וזהו: **"שניו יחרוק ונמס"**. ולבסוף בסימן **תר"ת** אבדה תקותו ופסקה תאותו, כי נשחת בנין עשר ספירותיו על ידי עשר קולות של הקדושה, וכנגדם נבנים עשר דרגין של הקדושה, וזה סוד: ת'אות ר'שעים ת'אבד שהוא ר"ת תר"ת, לרמוז אל הסימן האחרון שעל ידו המפלה הגמורה של דרגין מסאבין והבנין השלם של דרגין קדישין. (תהלים תנינא קיג, י')

*

שופר שהוא סוד הבינה - דינים מתערין מינה ודינים נכפים מינה

... השופר בראש השנה הוא סימן אל הדין המתעורר כי 'מלך יושב על כסא דין' (משלי כ, ח), והבינה דאיהי רזא 'דשופר' דינין מתערין מינה כנגד הרשעים, ודינין נכפין מינה להגין על הצדיקים. והוא סוד אמרם ז"ל: שביום ר"ה רשעים גמורים נכתבים לאלתר למיתה וצדיקים גמורים נכתבים לאלתר לחיים. (מרפא לשון' ירמיה, ד, כד)

כוונת הרי"ו בקצרה

יכוונות הרי"ו בראש השנה בקיצור. שהרי רי"ו עולה כמנין גבורה שהוא דין, וביום הזה שהוא יום הדין אין אנו רוצין לבטלה אלא להמתיקה בלבד, ולכן צריך לכוין בה בכל בחינה ובחינה, ולהמתיקה על ידי השמות.

והנה הרי"ו שצריך לכוין במלת ברוך. רי"ו הראשון – ג' ע"ב בסוד ג' הויות המתפשטות בחג"ת שלה. רי"ו השני – כי מלת ברוך היא בגי' רי"ו וי"ב. הרי"ו הם ג' פעמים ע"ב הנזכר, והי"ב היתרים הם סוד י"ב אותיות של אדני במילואה אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, כי המלכות היא שם אדני" בהיותה בסוד נקודה בבריאה. הרי ב' רי"ו במלת ברוך.

---

¹ אריכות גדול ואי בהירות יש בכוונת הרי"ו בשעה"כ, ונראה לכ' שיש כפליות בענין העליות. מלבד מלאכת הקיצור, יש כאן בדברי רבינו בהירות והכרעה על סדר הכוונות והעליות.

ג' פעמים מכוונים ה' רי"ו:

א' – המשכת עזר וכת. להמשיך עזר להמלכות לעלות אתר כך [בזקיפות] בבה' בחינות.

ובהיותו יום הדין כל העליות (והעזרה, ומקום העליות) הם מצד הדין – רי"ו. וכדי לבסמה מכוונים שמות ביחד עם כל רי"ו.

ב - 'מקומם' של ה' עליות (אחורי היסוד, נ"ה וכו') והם צירופי ושילובי הוי"ה אדני", לכן מכוונים ה' פעמים הוי"ה אדני" בברוך אתה. (וכאן אין מכוונים רי"ו, כי הם 'מקום' של העליות, כנלע"ד).

ג' - העליות הוא בזקיפת השם, והעליות נעשים בכח הוי"ה אהי"ה – זיווג או"א, הנותן כח אל העליות. לכן מכוונים בכל עליה הוי"ה אהי"ה כפי ענינו בפרט. עם צירופי רי"ו כנ"ל.

נמצא: ב' פעמים מכוונים סדרה של רי"ו: א' – בברוך אתה – ליתן כח אל העליה שיהיה בזקיפת השם. ב' – עצם העליות בזקיפת השם.

שמות הוי"ה אדני" – הם מקום הבחינות שלשם עולת. ושמות הוי"ה אהי"ה – כחו של או"א להעלות.

ועוד ג' רי"ו אחרים יש לכוין במלת אתה כיצד: רי"ו הראשון - א"ת של מלת אתה - סוד הכ"ב אותיות מא' ועד ת', וכלם כלולים מעשר עולים דך שהוא רחמים, וכדי שלא יתבטלו הדינים ביום הדין, תסיר מהם ד' אותיות גיכ"ך שהוא החיך - סוד החכמה שרש הרחמים, וישאר הרך - רי"ו שהוא גבורה. הרי רי"ו הראשון.

רי"ו השני - צפ"ך הנשאר ממנצפ"ך שלא נמתק, עם הוי"ה של א' בצורת יו"י הרי הכל בגי' רי"ו.

רי"ו השלישי לעשות אתה בצורת אחי"ה, כיצד: א"ה של אהיה הוא א"ה דאתה, ותיו של אתה בצורת רי"ו כזה (ר ו י). והר"ו של הת' הן צורת ה' כזה ר ו. והי' של רי"ו הרי י"ה של אחי"ה, ושם אחי"ה שמספרו כ"א בהיותו כלול מעשר עולה ר"י, ועם שש אותיות מילוי הרי רי"ו השלישי שעם הב' רי"ו הראשונים הם ה' רי"ו.

וכחם וכוונתם להעלות את המלכות בה' בחינות שהם ה' פעמים הוי"ה ואדנ"י הנזכר בתיקונין. כיצד: עליה א' בעטרת היסוד דז"א הרי יאהדונה"י א' בשילוב הנזכר.

עליה שנית ביסוד עצמו אשר שם יאהדונה"י שני.

עליה שלישית בנצח והוד אשר שם הוי"ה בנצח ואדנ"י בהוד.

עליה רביעית בת"ת אשר שם השילוב יאהדונה"י הנזכר בהיותו הקו המכריע.

עליה חמישית בחסד וגבורה שהם הזרועות, ושם הוי"ה בחסד אדני בגבורה

הרי ה' פעמים יאהדונה"י שבהם עולה המלכות עד החזה, שיש עד שם ה' בחינות הנזכרים. ובהיותה במקום החזה

כבר הגיעה עד מקום אצילותה. והרי בבי' מלות ברוך אתה בכריעת ו' לגבי ה', ו לגבי ה', נתנו כח אל המלכות והמשכנו לה עזר לעלות כל הבחינות הנזכרים

[יקו"ק] - ועתה אנו צריכים לזקוף כל בחינות אלו ולהעלותה עד הכתר דז"א בבחינת נקודה אחת בסוד אחר באחר. וכל זה בכונת השם שהוא אחר ברוך אתה - בזקיפת ה' לגבי ו' וה' לגבי יוד, כי כל הזוקף זוקף בשם. ועליתה עד הכתר הם ז' עליות, בכח הזיווג של או"א שהם הוי"ה ואהי"ה והוא הנותן כח אל העליות, כי אין התחתון יכול לעלות אלא אם כן ירד לו אור ועזר מן העליון.

והנה בתחלה עולה המלכות בעטרה שתחת היסוד בסוד הוי"ה ואהי"ה במילוי יודין שהם בגי' רג"ל, צא מהם הרי"ו ישאר י"ז, שהם י' אותיות הוי"ה במילוי יודין וז' אותיות הוי"ה ואהי"ה משולבים.

אחר כך עולה המלכות ביסוד עצמו, והיא עליה שנית, בסוד הוי"ה במילוי יודין ואהי"ה במילוי ההי"ן שעולים רכ"ג, צא מהם רי"ו ישאר ז' שעם הכולל הוא מספר אותיות השילוב הנזכר.

אחר כך עולה בנ"ה בסוד הוי"ה אהי"ה, הוי"ה ביודין ואהי"ה באלפין הם רי"ו. והיא עליה שלישית.

ואחר כך עולה בת"ת בסוד הוי"ה ואהי"ה אבל צריך לכוין בכאן בבי' שמות הוי"ה לפי שכאן הוא סוד הכתר שלה הנעשה מת"ת שלו. והנה השם שלו הוא ע"ב, וה' שלה הוא שם ב"ן בריבוע שעולה קד"ם, הרי רי"ו, והיא עליה רביעית.

וכל אלו הד' עליות - בזקיפת ה' לגבי ו'

[בזקיפת ה' לגבי י'] ואחר כך עולה בחסד וגבורה בסוד הוי"ה ואהי"ה, הויה במילוי אלפין בריבוע שעולה ק"ל, ואהיה בריבוע שעולה ד"ס. וגם: אהי"ה במלוי ומלוי מלואו שהם מ"א אותיות ועם הכולל עולה הכל רי"ו. והיא עליה חמשית.

ואחר כך עולה בחכמה ובינה בסוד הוי"ה ואהי"ה, הויה במילוי ס"ג בריבוע שעולה קס"ו, וצורת אהי"ה כזה: א- יוד, ה-דו, ג-ה, ד-ו שהיא יו"ד ד"ו י' ד"ו שעולה בגי' נ, הרי הכל רי"ו. והיא עליה ששית.

ולבסוף עולה עליה שביעית עד הכתר ושם צריך לכוין בכללות הד' הויות שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שעולים רל"ב, צא מהם י"ו אותיות שבר' שמות אלו, נשארים סוד הרי"ו. ונתקנה המלכות אחור באחור בעליתה עד הכתר של הזעיר. ואחר כך חוזרת פנים בפנים בסוד מלך עוזר ומושיע ומגן כמו שהוא בכוונת החול. ואתה תבין עם זה בפרטים בכוונות האר"י תן לחכם ויחכם עוד הודע לנבון ויוסף לקח. (ספר הליקוטים ח"ב עמ' תקס"ג)

מלוך על כל העולם כלו בכבודך

שליטת מלכות דאצילות על שאר העולמות

מה שתיקנו מסדרי התפלות: **מלוך על כל העולם כלו בכבודך**, כי ה"כבוד" זהו הגילוי בסוף התיקון שהוא בדרגא תתאה שנקרא "כבוד"¹.

והנשא על כל הארץ ביקרך, זהו השפע היקר שיורד אל המלכות דרך היסוד, שהוא סוד היש שעולה כמנין יקר, והוא מתנשא "על כל הארץ", בסוד: נאם הגבר הוקם על².

וזה השפע כך היא דרכו לירד דרך נו"ה דאינון תרין ביעין, אל היסוד וממנו אל המלכות. וז"ס **והופע בהדר גאון עזך**, כי "הדר" הוא נצח, "עזך" הוד מכמה טעמים הידועים ואין צורך להאריך בהם. "גאון" הוא השפע עצמו שבא ממקום גבוה מן המוחין העליונים. ודרך נו"ה יורד אל היסוד, זהו **על כל**³. וממנו אל המלכות, וז"ס: **יושבי תבל ארצך**, כי המלכות הממותקת בו' פעמים חס"ד המתפשטים בכל ו' קצוותיה נקראת תב"ל, מלשון תבלין ומיתוק, ועולה ו' פעמים חסד הנזכרים.

ואז כשנתקנת המלכות על ידי זה החסד, שהוא סוד הגדלות המתעורר, אז כל העולמות נכנעים אל האצילות. וז"ס: **וידע כל פעול כי אתה פעלתו**, שהוא סוד עולם העשיה. **ויבין כל יצור כי אתה יצרתו** - עולם היצירה. **ויאמר כל אשר נשמה**

¹ שהמלוכה יגיע עד בחינת הכבוד – הדרגא תתאה. ואח"כ מתחיל לבאר סוד התיקון שנחלק לב' א' – ירידת השפע עד המלכות. ב' – הכנעת העולמות בי"ע אל האצילות.

² **נאם הגבר** – בחינת היסוד, **הוקם על** – על המלכות. וזהו היק"ר – בחינת היסוד, המתנשא על כל הארץ.

³ **על כל** – היסוד מכונה "כל" כידוע.

באפו - עולם הבריאה שהוא עולם הנשמות כידוע. **ה' אלקי ישראל מלך**, הוא עולם האצילות בג' קוים שלו: הוי"ה קו הימין, "אלקי" השמאל, ו"ישראל" המכריע. וכלם משפיעים אל המלכות המתקנת והיא מושלת על כל שאר העולמות, וז"ס: **ומלכותו בכל משלה**¹.

גם זה סוד מ"ש בנוסח התפלה עצמה: **כמו שידענו ה' אלקנו שהשלטון לפניך**, זהו בעולם האצילות דייקא שהוא לפני המאציל², והוא שולט על כל שאר העולמות - שכבר נכללו ונתקנו ונעשו כלם אגודה אחת לעשות רצון "המלך"³ שהוא עולם האצילות בלבב שלם.

וזה התיקון⁴ היה על ידי "הפחד", שהוא סוד הגבורה - יצחק המיסר את עשו בנו, וברזא דא התחיל הענין: **ובכן תן פחדך וגו'.** ומ"ש: **עוז בידך**, הוא ה"עוז" שהיה בידו של עשו בגזל ועושק רש, ועכשיו ניטל מידו והוחזר לבעליו, בסוד: ה' עוז לעמו יתן, ומיד: ה' יברך את עמו בשלום, כי שלום עולה כמנין עשו. ואחר התיקון, בא השלום במקום עש"ו שהיה הרשע המכתיר את הצדיק, והתבוננת על מקומו ואיננו.

וענין אמרו: **וגבורה בימינך**, זהו סוד הכללות שנעשה בזמן התיקון של ימינא דאיתכלילת בשמאלא, לפיכך אמר "וגבורה בימינך".

¹ יתכן שכלל ענין זה (שהוא התכלית) בתחילת דבריו: "הכבוד" – הגילוי בסוף התיקון – מלוך על כל העולם כלו בכבודך.

² לפני המאציל – לכן עולם האצילות מכונה "לפניך".

³ שכבר נכללו ונתקנו ונעשו כלם אגודה אחת לעשות רצון – "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך" שכתוב לפני "כמו שידענו" וכו'.

⁴ וזה התיקון – יתכן, תיקון העולמות שנתקנו ונעשו כולם אגודה אחת וכו'.

ואז שמך נורא על כל מה שבראת, כי המלכות דאצילות
מושלת על הבריאה ומכל שכן על שאר העולמות¹. (ספר
הליקוטים ח"ב עמ' תקסד)

---

¹ **ושמך נורא** – מלכות דאצילות, **על כל מה שבראת** – מושלת על עולם "הבריאה".
וכל שכן על שאר העולמות.